

СЫР ТАБИГАТЫ

ҚОҒАМДЫҚ - ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ГАЗЕТ

ОБЩЕСТВЕННО - ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

2013 жылдан бастап шығады ● Апта сайын жарық көреді ● E-mail: syr.tabigaty@gmail.com ● www.syrtabigaty.kz

«ТАЗА ҚАЗАҚСТАН»: ТҰРҒЫНДАРДЫҢ ӨТІНІМДЕРІ TELEGRAM-БОТ АРҚЫЛЫ ҮЗДІКСІЗ ҚАБЫЛДАНУДА

Қазақстанда «Таза Қазақстан» республикалық акциясы аясында @TazaQazBot Telegram чат-боты өз жұмысын жалғастыруда. Бұл - тұрғындарға экология және абаттандыру саласындағы мәселелер туралы тікелей хабарлауға мүмкіндік беретін ыңғайлы цифрлық сервис.

Аталған сервис 2024 жылдың маусым айында іске қосылып, бүгінде мемлекеттік органдармен байланыс орнатудың тиімді әрі

кенінен қолданылатын арнасына айналды. Өтінім жолдау үшін Telegram қосымшасында чат-ботқа кіріп, авторизациядан өтіп, мәселенің фотосын тіркеп, нақты мекенжайын көрсетіп, қысқаша сипаттама қалдыру жеткілікті. Өтінім автоматты түрде тиісті органдарға жолданып, артық қоныраулар мен қосымша жүгінулерді қажет етпейді.

Платформаның басты артықшылық-

тарының бірі - ашықтық. Пайдаланушы әрбір өтінімнің орындалу мәртебесін бақылап отыра алады. Жұмыс аяқталғаннан кейін фотосеп ұсынылып, көрсетілген қызметтің сапасын бағалау мүмкіндігі беріледі.

Барлық өтінімдер 21 санат бойынша жіктеледі. Олардың қатарында аумақтарды тазалау, қоқыс шығару, жолдарды жөндеу, жарықтандыру, көгалдандыру және су айдындарын тазарту сияқты бағыттар бар. Бұл өз кезегінде өтінімдерді жедел өңдеуге және тиісті қызметтерге нақты бағыттауға мүмкіндік береді.

2025 жылдың қорытындысы бойынша чат-бот арқылы 26 мыңнан астам өтінім түсіп, оның 24 мыңнан астамы сәтті орындалған. Ең көп сұранысқа ие бағыт - аумақтарды тазалау.

2026 жылдың бірінші тоқсанында 4 мыңнан астам өтінім келіп түсті, олардың басым бөлігі бүгінде орындалды.

@TazaQazBot цифрлық сервисстердің тұрғындар мен мемлекет арасындағы өзара байланысты жақсартудағы, мәселелерге жедел әрекет етудегі және жергілікті атқарушы органдар жұмысының тиімділігін арттырудағы маңызын айқын көрсетеді.

@TazaQazBot - жайлы әрі таза орта қалыптастырудағы сіздің сенімді құралыңыз.

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар Министрлігі,
www.gov.kz материалдар бойынша,
фото www.gov.kz.

12+ №13(538)
15 сәуір
апреля 2026
Сәрсенбі • Среда • Wednesday

ГДЕ СКРЫВАЮТСЯ СНЕЖНЫЕ БАРСЫ И КАК ОНИ РАЗМНОЖАЮТСЯ, РАССКАЗАЛ УЧЕНЫЙ

ЧИТАЙТЕ НА 4-Й СТРАНИЦЕ

НОВЫЕ ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИИ ПЛАНИРУЮТСЯ НА ТРЕХ ВОДОХРАНИЛИЩАХ КАЗАХСТАНА

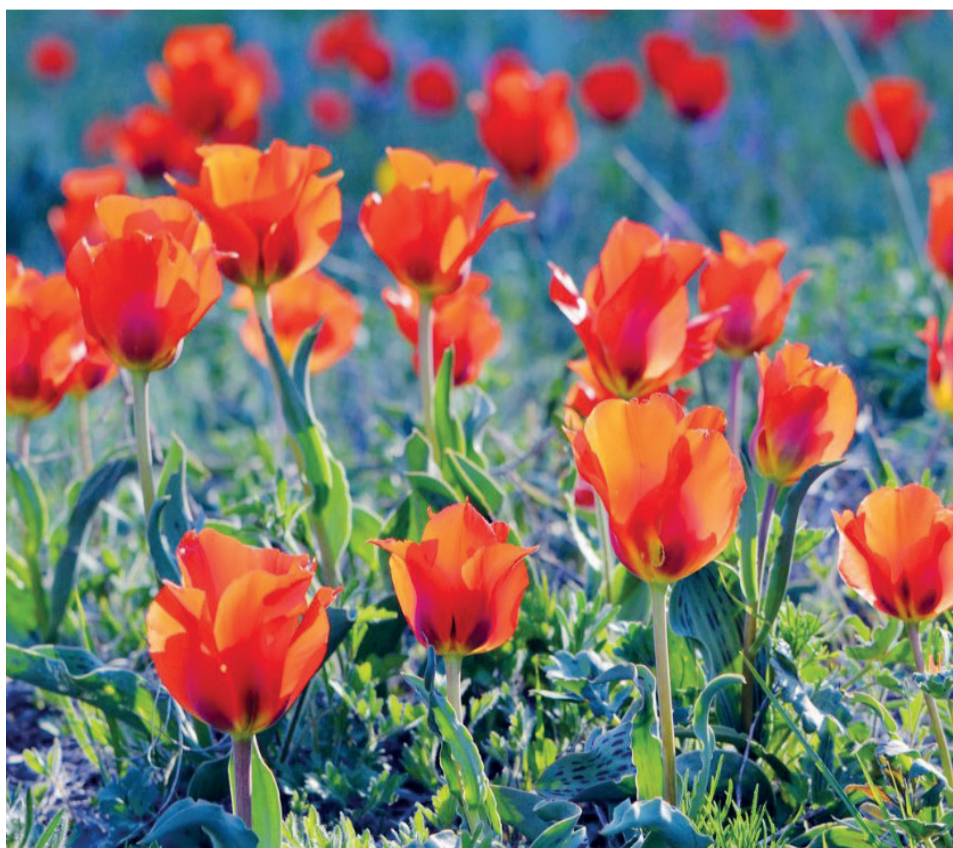
ЧИТАЙТЕ НА 5-Й СТРАНИЦЕ

ОДУВАНЧИК: УНИКАЛЬНЫЙ ЦВЕТOK-ПУТЕШЕСТВЕННИК

ЧИТАЙТЕ НА 8-Й СТРАНИЦЕ

КРАСНОКНИЖНЫЕ ТЮЛЬПАНЫ ЗАЦВЕЛИ НА ЮГЕ КАЗАХСТАНА

На юге Казахстана усилили охрану занесённых в Красную книгу тюльпанов Грейга, сообщает «24KZ». Инспекторы проводят рейды, чтобы предотвратить незаконный сбор редких цветов. Сейчас в Туркестанской области началось массовое цветение дикорастущих тюльпанов. Алые поля можно увидеть в Ордабасинском, Байдибекском и Сузакском районах. В это время сюда приезжают сотни людей, чтобы полюбоваться весенней степью, отдохнуть на природе и сделать красивые фотографии. В разгар сезона степь превращается в большую природную фотозону. Однако специалисты напоминают: срывать такие цветы строго запрещено. Нарушителям грозит крупный штраф - до 3000 МРП, а это почти 13 миллионов тенге. Сейчас у тюльпанов период и опыления. В регионе усиленно патрулируют территории и проводят разъяснительную работу с отдыхающими.

Данияр Сеитов, гл. специалист территориальной инспекции лесного хозяйства и животного мира:

- Сейчас массово цветут тюльпаны Кауфмана и Грейга. Период их цветения длится не больше 2,5 недель. Они покрыли степь ярко-красным цветом, идёт процесс опыления. Срывать даже один тюльпан, занесённый в Красную книгу, запрещено.

По материалам www.24.kz, фото из открытых источников.

ПРОГНОЗ ПОГОДЫ	Ср., 15 апреля 2026	Чт., 16 апреля 2026	Пт., 17 апреля 2026	Сб., 18 апреля 2026	Вс., 19 апреля 2026	Пн., 20 апреля 2026	Вт., 21 апреля 2026
Кызылорда Источник: gismeteo.kz Долгосрочный прогноз погоды является ориентировочным и отражает только характер изменения погоды.	Малооблачно +18°C 5 м/с ЮЗ +10°C 60% влажн. 748 мм рт.ст.	Облачно, дождь +16°C 4 м/с ЮЗ +8°C 89% влажн. 747 мм рт.ст.	Пасмурно +15°C 3 м/с С +6°C 94% влажн. 756 мм рт.ст.	Облачно +19°C 2 м/с В +7°C 77% влажн. 755 мм рт.ст.	Облачно +22°C 3 м/с Ю +9°C 68% влажн. 752 мм рт.ст.	Малооблачно +25°C 3 м/с В +17°C 68% влажн. 747 мм рт.ст.	Малооблачно +26°C 3 м/с Ю +14°C 66% влажн. 747 мм рт.ст.

МЕНИНГИТ

Менингит-бұл қорқынышты ауру, көбінесе мүгедектікке немесе өлімге әкеледі. Мұны адамның көбі біледі. Бірақ көбінесе «Менингит дегеніміз не?» және «Менингитке қалай шалдықпау керек?» деген сұрақтардың жауабын өкінішке орай, халықтың көпшілігі білмейді.

Негізгі анықтама бойынша, менингит-бұл ми немесе жұлын мембраналарының қабынуы болып келеді. Инфекциялық процеске ми заты қатысқан кезде «энцефалит» термині қолданылады, менингоэнцефалит жиі көрінеді. Менингиттің негізгі түрлері: серозды және іріңді. Олар аурудың ауырлығы мен салдары бойынша өте ерекшеленеді. Аурудың инкубациялық кезеңі 2-ден 10 күнге дейін. Себептері Менингиттің қоздырғыштары вирустық, бактериялық және саңырауқұлақ инфекциялары болып табылады. Вирустар немесе бактериялар ми мен жұлынның жұмсақ қабығына еніп, қабынуды тудырады. Ересектерде стрептококк пен менингококк бактериялары тудыратын бактериялық менингит жиі кездеседі. Жаңа туылған нәрестелерде менингит көбінесе стрептококктарға байланысты пайда болады, үлкенірек жастағы балаларда энтеровирус инфекциясы денеге лас өнімдер мен заттар, тұрақты тоғандарда шомылу кезінде, тазартылмаған су ішу арқылы енеді. Имунитеттің әлсіреуі менингиттің дамуына да әсер етуі мүмкін, сондықтан мерезбен және СПИД-пен ауыратын науқастар бұл

ауруға әсіресе сезімтал, тағы бір себеп бас жарақаты болуы да мүмкін.

Белгілері.
Менингит белгілері тез дамиды және оларды анықтау оңай: температураңыз 40 градусқа дейін көтерілуі, бұлшықеттер мен буындардың ауыруы, жалпы әлсіздік. Бірақ басты белгі - бас ауыруы, өсіп келе жатқан және төзімсіз қатты. Жүрек айнуы мен қатты құсу пайда болады ("субұрпақ тәрізді"). Науқас қатты дыбыстардан және жарқын жарықтан зардап шегеді, басын кеудеге қарай еңкейтіп, аяқтарын тізеден жазған кезде қатты ауырсынуды сезінеді. Өз жағдайын жеңілдету үшін науқас бүйіріне жатып, басын қатты артқа шалқайтып, қолдарын кеудесіне қысады, ал аяқтарын тізесіне бүгіп, ішіне қарай қысады. Көбінесе денеде бөртпе пайда болады. Суық тию сияқты мұрын бітуі және тамақ ауыруы, өкпенің қабынуы, асқазан-ішек жолдарының бұзылуы, сілекей бездерінің жұмысы бұзылуы болуы мүмкін. Балалардағы менингит белгілері ересек адаммен бірдей, бірақ қосымша белгілер болуы мүмкін: диарея және тамақты қайта құсу, ұйқышылдық, апатия және әлсіздік, үнемі жылау және табеттің төмендеуі, үлкен еңбек аймағындағы ісік. Алғашқы белгілер пайда болғаннан кейін бір күннен кейін адамның жағдайы күрт нашарлайды. Науқастың есі күнтіртеніп, апатия мен ұйқышылдық, ашуланшақтық пайда болады. Ми қабығының тіндерінің ісінуі басталады, бұл инсульт сияқты органдар мен тіндерге қан ағынын қиындатады. Уақытылы көмек көрсетілмесе, адам комаға түсіп, өлуі мүмкін.

Менингококты менингиттің бастапқы диагнозын клиникалық тексеру кезінде қоюға болады, содан кейін іріңді жұлын сұйықтығын анықтау үшін жұлын пункциясы жасалады. Менингит ауыр ауру болғандықтан және пункция өте қауіпсіз процедура болғандықтан, оны менингитке күдік туындаған кезде дереу жасау керек.

Сондай-ақ, диагноз қою үшін мыналар жүргізілуі мүмкін:

- неврологиялық тексеру (бастың артқы жағындағы бұлшықеттердің қаттылығы, бас ми нервтерін зерттеу);
- зертханалық зерттеулер (жалпы және биохимиялық қан анализі, ПТР);
- церебральная пункция;
- электроэнцефалография;
- компьютерлік томография.

Емдеу.
Менингит жылдам қарқынмен дамиды, алғашқы белгілерде сізге дереу ауруханаға жүгіну қажет. Менингитті емдеу ауруханада дәрігерлердің бақылауымен ғана жүзеге асырылады, оны үйде емдеуге болмайды. Менингитті емдеудің негізгі әдісі-антибактериялық терапия. Менингитті емдеуде диуретиктер қолданылуы мүмкін. Менингит кезінде дезинтоксикация терапиясы да қолданылады.

Асқынұлары.
Менингиттің салдары өте ауыр: есту қабілетінің жоғалуы (уақытша немесе толық); эпилепсия; қанның ұюы проблемалары; іріңді артрит; эндокардит; ақыл-ой қабілетінің нашарлауы; өлім.

Алдын алу.
Менингиттің алдын алу шараларына ең алдымен міндетті вакцинация кіреді. Вакцинация менингитке әкелетін көптеген аурулардың дамуын болдырмауға көмектеседі. Вакцинация балаларға ерте жаста жасалуы керек.

Менингиттің алдын алу шаралары:

- жеке гигиенаны сақтау;
- менингитпен ауыратын адамдармен қарым-қатынасты болдырмау (жұқтырған адаммен байланыста болғаннан кейін дәрі-дәрмектің профилактикалық курсы алу қажет);
- тұмау эпидемиясы және басқа жұқпалы аурулар кезінде бір реттік медициналық маска кию;
- тамақ ішер алдында, көлік пен қоғамдық орындардан кейін қолыңызды жуыңыз, бактерияға қарсы құралдарды қолданыңыз;
- шікі су ішпеңіз, көкөністер мен жемістерді қайнаған сумен өңдеңіз, сүтті қайнатыңыз;
- тұрып қалған су айдындарында шомылуды болдырмау;
- имунитетті нығайту.

Егер сіз балаңызға вакцинация експесін салдыртпасаңыз, балаңызға зиян келтіре аласыз имунитеттің болмауына байланысты оны ауруды жұқтыру қаупіне ұшыратуыңыз мүмкін! Сол үшін вакцинация експесіне қарсы ата-аналарға өтініш ойланбңыз!

Асель Джалғасовна БОСТАНОВА,
Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министрілігі
санитарлық-эпидемиологиялық бақылау комитетінің
«Ұлттық сараптама орталығы» шаруашылық жүргізу
құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорнының
Қызылорда облысы бойынша филиалының
бактериологиялық зертхананың зертханашысы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

АСА ҚАУІПТІ КОНГО-ҚЫРЫМ ГЕМОМРАГИЯЛЫҚ ҚЫЗБАСЫ

Конго-Қырым геморагиялық қызбасы (КҚГ) – табиғи-ошақтық аса қауіпті жұқпалы ауру. Аурудың негізгі табиғаттағы резервуары мен оның көзі, иксод кенелері болып табылады. Вирустың уақытша резервуары – жануарлар. Қызылорда облысы аумағы Конго-Қырым геморагиялық қызбасының табиғи ошағы болып саналады.

Ауруды жұқтыру қаупі ауру тасымалдаушы иксод кенелерінің көбеюіне тікелей байланысты. Олардың белсенділігі көктемгі-жазғы маусымда (сәуір-қыркүйек) арта түседі. Кенелер негізінен далалық жерлерде, бұталы өсімдіктердің басында, мал жайылымдарында, мал қораларында кездеседі.

Аурудың жұғу жолдары: иксод кенелерінің шағуы арқылы трансмиссивті жолмен, кенені жалаң қолмен жұлғанда, қой қыркымы кезінде кенелерді абайсызда қиып жіберу, езіп тастау немесе кененің қаны арқылы терінің зақымдалған бөліктерінен, адамнан адамға КҚГ-мен ауырған науқастың қаны арқылы, медициналық көмек көрсету, науқас күтімі кезінде, зертханаларда еңбек қауіпсіздігі ережелері сақталмаған жағдайда ауа тамшылары арқылы жұғуы мүмкін.

Конго-Қырым геморагиялық қызбасының жасырын кезеңі 2-14 күн аралығында, орта есеппен 4-6 күнді құрайды.

Аурудың белгілері: дене қызуының көтерілуі, бастың ауыруы, құсу, лоқсу, әлсіздену, арқаның талпып, буындардың ауыруы, беттің, арқаның кеуденің, көздің қызаруы: мұрыннан, қызылқандықтан, жатырдан, асқазаннан қан кету.

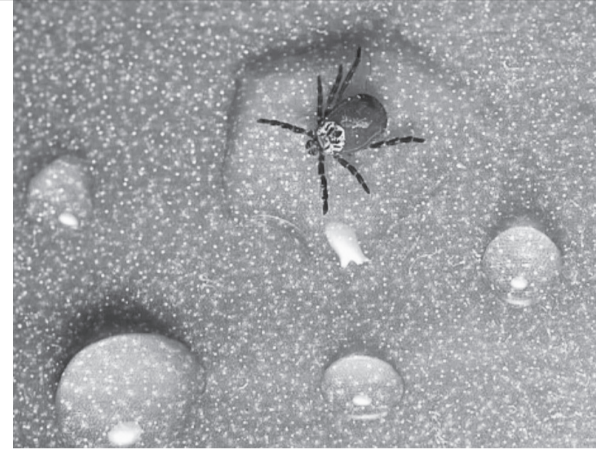
Кенеден қалай сақтану керек?
Табиғат аясында демалып үйге келгеннен кейін денеді киімдеріңізді қағып, жақсылап қарап шығыңыз. Әсіресе, құлақтың артын, басты, шаштардың, саусақтардың арасын тексеріп шығыңыз.

Табиғат аясына шыққанда мына қарапайым ережелерді сақтау керек:

- Табиғатқа шыққанда ашық түсті киім киюге тырысыңыз. Бұл киімге жабысқан кенені бірден тауып алуға көмектеседі. Сондай-ақ, етек-жеңі ұзын, жабық киімді таңдаңыз. Шалбарды міндетті түрде етіктің ішіне салып, басыңызға міндетті түрде бас киім немесе орамал тағу керек.

- Сатық шаралары үшін кенелер мен шіркейлерге қарсы аэрозольдер мен жақпа майлар пайдалануға болады.

- Кенелер қалың шөптердің арасында жасырынатындықтан, көк шөпте отырмауға, ойнамауға кеңес береміз. Орманды жерлерде ағаштар мен шөптерді, тіпті, гүлдерді де жұлмаңыз,

себебі өсімдіктегі кенелер үстіңізге жабысып қалу қаупі бар.

- Серуеннен қайтып келген соң, дененіңізді мұқият қарап шығыңыз.

- Кене адам терісіне қонған соң жарты сағаттай шағатын орын іздейді, сондықтан мұқият болсаңыз кене шағудың алдын алуға болады.

- Көп адамдар кенеге қарапайым жәндік ретінде қарайды. Кене шағып алған жағдайда дәрігерге қаралудың қажеті шамалы деп ойлайды.

- Құрметті аудан тұрғындары! Сәуір айында 5 қолайсыз елді-мекендерде кенеге қарсы залалсыздандыру жұмысы жүргізіледі. Сондықтан мал қораларда ки-қоқыстар астында қыстап қалған кенелер өсіп өніп шығып, адамдарға залал келтіретіндіктен, ки-қоқыстарды өңдеу жұмыстарына дейін шығарып тазалап отыруларыңызды сұраймыз.

- Конго-Қырым геморагиялық қызбасы ауруы адам өміріне қауіпті. Сондықтан, емханаға қаралуды кейінге қалдырмаңыз! Міндетті түрде медициналық көмекке жүгініңіз!

Қ.ОМАРОВА,

Сырдария аудандық СЭББ басшысы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

КАЗАХСТАНЦАМ ПОКАЗАЛИ АЭРОТАКСИ, КОТОРЫЕ БУДУТ ЛЕТАТЬ МЕЖДУ ГОРОДАМИ АЛАТАУ И АЛМАТЫ

Казахстанская делегация посетила тестовый центр, а также завод AutoFlight по производству аэротакси. Их первые машины испытаны в казахстанском небе уже во втором квартале 2026 года, передает корреспондент агентства Kazinform.

Казахстан готовится к запуску новой эры городского транспорта, который свяжет между собой города Алатау и Алматы, а также туристические зоны Алматинской области. Первые тестовые испытания в казахстанском небе начнутся уже во втором квартале 2026 года.

С 31 марта по 1 апреля казахстанская делегация в составе «Авиационной Администрации Казахстана» и компании «Alatau Advance Air Group Ltd.» совершила рабочий визит на производственные площадки компании-изготовителя аэротакси. Предприятие AutoFlight располагается в Китае и является мировым лидером в своей отрасли. Во время визита стороны согласовали планы на демонстрационные полеты в Alatau City и Астане в 2026 году.

Также казахстанская делегация ознакомилась с научно-

исследовательским центром и испытательной базой компании AutoFlight. Им были продемонстрированы полный цикл производства и возможности флагманских моделей, способных летать со скоростью до 250 км/ч и на расстояние до 200 км на одном заряде аккумулятора.

Перед казахстанской делегацией провели два демонстрационных полета летательных аппаратов AutoFlight: полет CaryAll V2000CG (грузовой) и CaryAll V2000CGF (противопожарный).

- Мы были свидетелями демонстрационного полета. Летательные аппараты успешно выполнили вертикальный взлет, переход в горизонтальный крейсерский режим и мягкую вертикальную посадку. Особое внимание было уделено системе контроля качества и соответствию международным авиационным стандартам безопасности, а также применению eVTOL в таких сценариях, как воздушная логистика, экстренные службы и городская аэромобильность, - отметили в «Авиационной Администрации Казахстана».

Казахстанская делегация оценила технологический потенциал китайской компании, ее стандарты безопасности и возможности для масштабного серийного производства.

- Данный визит углубил взаимопонимание между Казахстаном и Китаем в области экономики малых высот и городской воздушной мобильности, заложив прочный фундамент для дальнейшего признания сертификатов летной годности, запуска операционных маршрутов и возможной локализации производства, - прокомментировали в Alatau Advance Air Group Ltd..

Напомним, что в Казахстане создается база для экономики низких высот. Во втором и третьем кварталах 2026 года планируются первые тестовые полеты AutoFlight в Казахстане.

В 2025 году стартовало проектирование, а в 2026 году начнется строительство первой в стране сети вертипортов (взлетно-посадочных площадок для eVTOL).

Проект реализуется казахстанской компанией AAAG в партнерстве с ведущими международными экспертами UrbanV (Италия) и Korean Airport Corporation (Южная Корея). Об этих соглашениях было объявлено в 2025 году.

Заместитель Премьер-министра Казахстана Канат Бозумбаев ранее рассказал, как экономика малых высот будет внедрена в новом городе Алатау. Он пообещал, что на аэротакси из Алатау в Алматы можно будет добраться за 15 минут.

По материалам З.Жакуповой, infozm.kz, фото: ААК.

ИНФОРМАЦИЯ О ЦЕЛЕВЫХ ТРЕБОВАНИЯХ И НАКОПЛЕНИЯХ: РАЗЪЯСНЕНИЕ ЗАКОННЫМ ПРЕДСТАВИТЕЛЯМ УЧАСТНИКОВ ПРОГРАММЫ «НАЦФОНД-ДЕТЯМ»

В связи с поступлением в ЕНПФ обращений законных представителей по вопросу отсутствия отображения в личном кабинете на портале электронного правительства eGov.kz, а также в мобильных приложениях eGov Mobile и банков второго уровня информации о целевых требованиях, начисленных их детям за 2025 отчетный год, ЕНПФ поясняет, что указанная ситуация может быть обусловлена следующими причинами:

1. Отсутствие обновления документов в мобильных приложениях. Для корректного отображения информации необходимо обновить документы, следуя по пути:

- в приложении eGov Mobile: «Цифровые документы» - «Семья» - «Обновить список документов» - «Начисления из НАЦФОНДА»;
- в мобильных приложениях банков второго уровня, например, в Kaspi.kz: «Госуслуги» - «Все документы» - «Обновить список документов» - «Начисления из НАЦФОНДА».

2. Отсутствие сведений о начислении целевых требований детям,

достигшим либо достигающим 18-летнего возраста в текущем году. В данном случае информация не отображается в личном кабинете законного представителя в связи с тем, что целевые требования обрели статус целевых накоплений (ЦН) и теперь право доступа к сведениям о них доступно непосредственно получателю ЦН (гражданину, достигшему или достигающему 18-летнего возраста в 2026 году).

Напомним, что целевые требования граждан, которым исполняется 18 лет в отчетном году, становятся ЦН и в начале года автоматически зачисляются в доллар США на их целевые накопительные счета (ЦНС) в ЕНПФ. С даты достижения своего 18-летия молодые люди имеют право самостоятельно использовать свои целевые накопления на улучшение жилищных условий и/или на получение образования, либо сохранить на будущее как пенсионные сбережения.

При этом получатели ЦН должны самостоятельно получать

информацию о своих ЦН посредством их личного кабинета на интернет-ресурсах ЕНПФ либо электронного правительства. ЕНПФ согласно казахстанскому законодательству гарантирует тайну ЦН, включая сведения об остатках и о движении денег на их ЦНС.

ЕНПФ рекомендует законным представителям своевременно обновлять цифровые документы в мобильных приложениях, а также при необходимости разъяснять детям, достигшим совершеннолетия, порядок самостоятельного доступа к информации о ЦН.

Информацию о факте участия ребенка в программе и начисленных целевых требованиях детям до 18 лет родители или другие законные представители несовершеннолетнего могут также проверить на специально созданном сайте kids.enpf.kz по ИИН ребенка, где можно ознакомиться с условиями программы, получить инструкции, ответы на интересующие вопросы.

Пресс-центр АО «ЕНПФ».

БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНА ҚОЙЫЛАТЫН САНИТАРИЯЛЫҚ-ЭПИДЕМИОЛОГИЯЛЫҚ ТАЛАПТАР

Қызылорда қаласында қазіргі уақытта 90 білім беретін мектеп жұмыс жасайды. Білім алушылардың денсаулығын сақтау, тамақтану сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету – Қызылорда қалалық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының басым бағыттарының бірі.

Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі № 360-VI ҚРЗ «Халық денсаулығы және денсаулық жүйесі туралы» Кодексінің 19 бабының 1 тармағы 1 тармақшасы эпидемиология мәні жоғары объектінің халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы нормативтік құқықтық актілерге сәйкестігі туралы санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды рұқсат беру құжаттары болып табылады.

Мектеп және мектеп асханаларының санитариялық-техникалық талаптарының сақталуы Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 5 тамыздағы №ҚР ДСМ-76 бұйрығымен бекітілген "Білім беру объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағида, (әрі қарай - Қағида) ҚР ДСМ 2022 жылғы 17 ақпандағы № ҚР ДСМ-16 бұйрығымен бекітілген "Қоғамдық тамақтану объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағида талаптарына сәйкес реттеледі.

Мектеп ғимараттарына қойылатын санитариялық-техникалық талаптар:

- жалпы білім беру ұйымдарының және білім алушылар мен тәрбиеленушілердің тұратын орындарын ұйымдастыратын объектілердің аумағында сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтер талаптарына

сәйкес барлық периметрі бойынша қоршау болуы тиіс. Қоршау зақымдалмаған болуы тиіс;

- объектілердің аумағында білім беру процесімен функционалдық байланысы жоқ ғимараттарды, құрылыстар мен құрылысжайлар орналастыруға жол берілмейді;

- объектінің учаскесіне кіру жолдары, көлікпен өту жолдары, шаруашылық құрылыстарға, қоқыс жинағыштарға арналған алаңдарға, САҚ-қа апаратын жолдар асфальтпен, бетонмен немесе тазалауға қолайлы басқа да қатты жабынмен жабылады;

- жалпы білім беретін ұйымдардағы үй-жайлардың (сыныптар, оқу кабинеттері) ауданы оқытудың аралас нысандарында (фронтальды және топтық) бір білім алушыға шаққанда 2,5 шаршы метр;

- білім алушылар мен тәрбиеленушілердің саны объектінің жобалық сыйымдылығына аспауы тиіс;

- әрбір ауысымда 1 білім алушыға шаққандағы аудан нормалары және осы қағидалардың талаптары сақталған жағдайда оқудың екі ауысымдық режимін ұйымдастыруға жол беріледі;

- спорт залының жылыту жүйесінің радиаторлары терезе астындағы қуыстарда орналастырылады және торлармен жабылады немесе еденнен биіктігі 2,4 метрге орналастырылады. Терезелерде және жарықтандыру аспаптарында қоршау құрылыстары көзделуі тиіс;

- барлық үй-жайлардағы еденнің беті тегіс, саңылаусыз, ақаусыз және механикалық зақымданбаған болуы тиіс. Оқу үй-жайларындағы, кабинеттердегі және рекреациялардағы еденнің тақтай немесе паркет төсемі болуы тиіс. Едендерге ылғалды тәсілмен өңдеуге және дезинфекциялауға жол беретін синтетикалық полимерлі материалдар, жылы линолеум төсеуге болады;

- Оқу кабинеттері табиғи және жасанды жарықпен қамтамасыз етілуі тиіс;

- Оқу үй-жайларындағы жиһаз сол жақ бүйірден табиғи жарықтандыру қамтамасыз етіле отырып, орнатылуы тиіс;

- Сынпыр бөлмелерінің ауасы желдетіліп, ауа температурасы 18-22°С деңгейінде сақталуы қажет;

- Ылғалды жинау күн сайын, жуу және дезинфекциялау құралдарын пайдалана отырып жүргізіледі;

- Дәретханалар ғимарат ішінде орналасып, сабын, жылы су және қағаз сүлгімен жабдықталуы тиіс;

- Қоқыс уақытылы шығарылып, арнайы алаңда жинақталуы қажет;

- Оқу орындарында дератизация және дезинсекция, дезинфекция және өндірістік жұмыстары жоспарға сәйкес тұрақты жүргізілуі тиіс.

Ақшмет Жаңабергенқызы МЕРГЕНОВА,
Қызылорда қалалық санитариялық-
эпидемиологиялық бақылау
Басқармасының бас маманы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

ПАЗАРИТАРЛЫҚ ЭХИНОКОККОЗ АУРУЫ

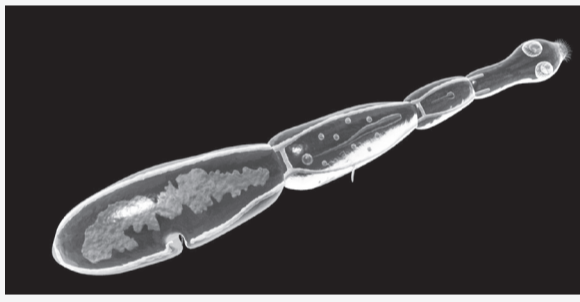
Эхинококкоз - жаппай таралған табиғи ошақтық, созылмалы түрде өтетін гельминтоздар. Эхинококкоз личинкалары қан айналым жолдары арқылы бауырдың, өкпенің және басқада ағзалардың жеке немесе көптеген қуысты ісіктермен бұзылуына әкеп соғады. Аурудың қатты асқинуы нәтижесінде көбіне мүгедектікке және өлімге әкеледі. Жұқтырғаннан бастап клиникалық көріністер байқалғанға дейін бірнеше айлар, тіпті жылдар өтуі мүмкін.

Ауруды тудыратын құрт ең алғаш иттің, тұлкінің, қасқырдың, ши бөрінің аш ішектерінде өмір сүреді де нәжісімен сыртқа шығып, қоршаған ортаны ластайды. Сыртқа түскен эхинококк жұмыртқалары қоршаған ортаны қолайсыз жағдайларына өте тезімді.

Эхинококкоз жұмыртқаларымен жиі ластанатын аймақтар саябақтар, балалар көп ойнайтын үй ауалары болып табылады. Ауылдық жерлерде егер иттер байлаулы болмаса (қанғыбас иттер) кең аймақтар ластанады. Эхинококкозбен балалардың ауру қаупі өте жоғары, өйткені олар итпен жиі ойнайды.

Ауру белгілері – эхинококк құртының қай ағзада орналасқанына байланысты. Бауыр эхинококкозымен ауырған адамның оң жақ қабырғасының асты сыздап ауырып, ауыр тартып тұрады. Егерде өкпе зақымдана кезде тұсы сыздап ауырып, жөтел демікпе пайда болады. Ауру асқынған жағдайда эхинококк көпіршігі жарылып, анафилактикалық шок дамуы мүмкін, паразиттер шайылып, басқа мүшелерге таралады (бауыр, өкпе, бүйрек кейде ми). Ауру асқынбаған жағдайда көп жылдарға созылады және кездей соқ анықталуы мүмкін (жоспарлы рентгенография) немесе мақсатты тексеру кезінде. Эхинококкоз ауруы өте қауіпті аурулардың қатарына жатады, ауруға шалдыққандарға тек хирургиялық жолмен ота жасау арқылы сауықтыру шаралары жүргізіледі.

Жеке бас гигиенасы: малды, итті ұстағаннан кейін, бау

бақшада әр түрлі жұмыстарды атқарған соң қолды міндетті түрде сабындап жуу қажет. Әрдайым көкөністер мен жеміс жидектерді мұқият жуып, суды қайнатып ішкен дұрыс. Балалардың қанғыбас иттермен ойнауына жол бермеу керек.

Медициналық профилактикалық шаралары - ауруды ертерек табу үшін қауіпті топтағыларды (малшыларды, қасапхана қызметкерлерін, ит бағатын мекеме жұмысшыларын, ветеринария жұмыскерлерін, бұрын эхинококкоз себебі бойынша операция жасалған немесе диспансерлік есепте тұрғандар) тұрақты зертханалық тексеру.

Осы аталған іс - шараларды мұқият орындағанда ғана, аурудың алдын аламыз. Ол бәріміздің қолымызда екенін ұмытпайық!

Р.БИМАҒАМБЕТОВ,
Сырдария аудандық СЭБ Басқармасының бас маманы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

СТРОИТЕЛЬСТВО И РЕКОНСТРУКЦИЮ 45 КОС ПЛАНИРУЮТ В КАЗАХСТАНЕ

Системы канализации в городах Казахстана изношены более чем на 65%, ведь большинство очистных сооружений старше 50 лет. В каждом третьем из 90 городов нашей страны собственны канализационно-очистных сооружений вообще нет, передает Kazinform со ссылкой на официальный сайт нацпроекта «МЭКС».

Все это оказывает прямое влияние на санитарно-эпидемиологическую обстановку. Решить эти проблемы намерены с помощью Национального проекта по модернизации энергетического и коммунального секторов. В рамках него наряду с сотнями других проектов будут построены и реконструированы 45 канализационных очистных сооружений.

Согласно графику Нацпроекта МЭКС в 2027 году ввод новых КОС запланирован в областях Абай, Улытау, Актюбинской, Алматинской, Жамбылской, Туркестанской, Западно-Казахстанской и Восточно-Казахстанской областей, а также Астане и Алматы.

Большее половины проектов КОС планируют реализовать за

счет займов в международных финансовых организациях.

По данным Комитета по делам строительства и ЖКХ Министерства промышленности и строительства РК, три проекта (в Актюбе, Караганде и Риддере) профинансирует Европейский банк реконструкции и развития, еще четырех (в Степногорске, Балхаше, Жезказгане и Сатпаеве) - Азиатский банк развития.

Еще 16 проектов КОС планируют реализовать за счет займа во Всемирном банке.

На сегодня по 16 проектам акиматами с учетом региональных особенностей технические задания разработаны и согласованы с техноператором. Предварительная сумма проектов с учетом согласованных техзаданий на 16 проектов составила порядка 347 млрд тенге. Совместно с АО «КЖК» разработан госинвестпроект, на который 30 марта выдано отраслевое заключение и направлено на экономическую экспертизу в Миннацэкономики.

По оставшимся 21 проекту КОС акиматы отказались занимать деньги во Всемирном банке. Несколько из них решили реализовать проекты за счет бюджетных средств, по остальным проектам вопрос финансирования остается открытым.

Также в Комитете по делам строительства и ЖКХ проинформировали о пилотном проекте по цифровизации и автоматизации производственных процессов водоканалов за счет займа во Всемирном банке. Участвовать в этом «пилоте» изъявили желание семь субъектов естественных монополий. На сегодня три субъекта отказались от участия, а четыре разработали технические задания. Ориентировочная стоимость по ним составляет 14,8 млрд тенге.

В том числе:

- ГКП «Астана су арнасы» - 995 млн тенге;
- ГКП на ПХВ «Косшы Су» - 3,485 млрд тенге;
- ТОО «Кызылжар су» - 4,435 млрд тенге;
- ТОО «Батыс су арнасы» - 5,975 млрд тенге.

Министерство промышленности и строительства уже готовит отраслевое заключение на эти проекты.

По материалам Д.Калманбаевой, inform.kz,
фото: официальный сайт нацпроекта «МЭКС».

ҰЛТТЫҚ ҚОР - БАЛАЛАРҒА. БЖЗҚ ӨЗЕКТІ САУАЛДАРҒА ЖАУАП БЕРЕДІ

1. **Баланың «Ұлттық қор - балаларға» бағдарламасына қатысушы екенін қалай тексеруге болады?**

БЖЗҚ-ның kids.enpf.kz сайтындағы «Қатысушыны іздеу» бөлімінде баланың ЖСН-ін енгізіп, «Тексеру» батырмасын басыңыз.

Нәтижесінде баланың қай есепті жылдан бастап бағдарламаға қатысушы екені және жинақталған мақсатты талаптардың жалпы сомасы көрсетіледі.

2. **Нысаналы талаптар мен нысаналы жинақтардың айырмашылығы неде?**

Нысаналы талаптар - Үкіметтің Қазақстан Республикасының 18 жасқа толмаған азаматтары алдындағы міндеттемелері. Олар Ұлттық қордың инвестициялық кірісінің 50%-ы есебінен жыл сайын қалыптастырылады. Нысаналы талаптардың есебі БЖЗҚ-да жүргізіледі, бірақ активтер Ұлттық қор активтерінің құрамында қалып, инвестициялануы одан әрі жалғастырады және оларға жыл сайын қосымша инвестициялық кіріс есептеледі. Нысаналы жинақтар - Қазақстан Республикасының нысаналы жинақ алуға құқығы бар 18 жасқа толған алушы-азаматының нысаналы жинақтау шотында жинақталған нақты ақша.

Бала 18 жасқа толғанда оның нысаналы талаптары нысаналы жинаққа айналады. Олар бағдарламаның әрбір қатысушысының БЖЗҚ-дағы нысаналы жинақтау шотында АҚШ долларымен есептеледі және сақталады.

3. **Нысаналы жинақтар Ұлттық қордан БЖЗҚ-ға түскеннен кейін инвестициялана ма?**

БЖЗҚ-дағы нысаналы жинақтау шоттарына есептелген нысаналы жинақтар қаржы құралдарына инвестицияланбайды. Олар АҚШ долларында сақталады және нысаналы жинақ алушылар немесе олардың мұрагерлері пайдалана алады.

4. **Бір отбасының балалары нысаналы жинақтарын тұрғын үйге және емделуге берілетін біржолғы зейнетақы төлемдері сияқты бір-біріне бере ала ма?**

Қолданыстағы заңнамада тұрғын үй жағдайларын жақсарту немесе білім алуға ақы төлеу мақсатындағы нысаналы жинақ төлемдерін жақын туыстарының пайдасына беру көзделмеген.

5. **Менің балама БЖЗҚ-да шот ашылды және оның нысаналы жинақтары да аударылды. Бұл қаражатты кім пайдалана алады?**

Сіздің балаңыз 18 жасқа толғаннан кейін нысаналы жинақтарын екі мақсатқа - тұрғын үй жағдайларын жақсартуға және (немесе) білім беру ақысын төлеуге өз бетінше пайдалану құқығына ие болады. Ол үшін балаңызға Уәкілетті операторларға өтініш беру қажет.

Бүгінгі күні уәкілетті оператор-банк ретінде:

"Отбасы банк" АҚ (тұрғын үй және білім алу),

"Халық банкі" АҚ (білім алу),

"Банк ЦентрКредит" АҚ (білім алу) тіркелген.

6. **Ата-аналар жинақтарды тексере ала ма?**

Кәмелетке толмаған баланың ата-аналары немесе заңды өкілдері өз баласына Бағдарлама аясында жасалған есептеулерді kids.enpf.kz сайтында, EGOV mobile мобильді қосымшасында, сондай-ақ кейбір банктердің қосымшаларында көре алады.

Бала он сегіз жасқа толғанда "БЖЗҚ" АҚ-да оған нысаналы жинақтау шоты ашылады, оған тек нысаналы жинақтарды алушының (кәмелетке толған баланың) өзі ғана қол жеткізе алады.

7. **Балаға БЖЗҚ-да шот ашылып, оның нысаналы жинақтары есептеліп қойды. Алайда, 18 жасқа толғанға дейін бір ай бұрын бала азаматтығын өзгертті. Оның нысаналы жинақтарымен не болады?**

Қазақстан Республикасының азаматтығы он сегіз жасқа толғанға дейін немесе одан кейін токтатылған кезде нысаналы талаптарға қатысушы немесе нысаналы жинақтарды алушы нысаналы жинақтар төлемін алу құқығынан айырылады. Бұл ретте оның нысаналы талаптары мен нысаналы жинақтары белгіленген тәртіп бойынша басқа қатысушылар арасында бөлінетін болады, ал оның нысаналы жинақтау шоты жабылады.

8. **Нысаналы талаптарға қатысушы-нысаналы жинақтарды алушы қайтыс болған жағдайда мұраға қалған нысаналы жинақтарды алу үшін мұрагерге қандай құжаттар талап етіледі және оларды қайда ұсыну қажет?**

"Ұлттық қор - балаларға" бағдарламасына қатысушы қайтыс болған жағдайда оның нысаналы талаптары немесе нысаналы жинақтары азаматтық заңнамаға сәйкес мұраға беріледі. Оларды алу үшін мұрагерлер БЖЗҚ-ға жүгінуі қажет. Қаражат қайтыс болған адамдардың нысаналы жинақтарын нысаналы жинақтау шотына есептелгеннен кейін ғана қолжетімді болады. Төлемдерді алу үшін мұрагерлер уәкілетті оператор-банкте АҚШ долларымен банктік шот ашады.

Мұрагерлер қаражатты кез-келген мақсатта пайдалана алады, яғни оларды мақсатты пайдалану туралы міндетті талап қойылмайды.

Нысаналы жинақтары бар адамның қайтыс болуына байланысты төлемдерді ресімдеуге қажетті құжаттардың өзекті тізбесі БЖЗҚ сайтында орналастырылған.

9. **Нысаналы жинақтарды бөліп-бөліп пайдалануға бола ма?**

Нысаналы жинақтарды алушы он сегіз жасқа толған және Қазақстан Республикасының азаматтығы болған жағдайда, нысаналы жинақтау шотындағы нысаналы жинақты қолда бар нысаналы жинақтар шегінде шектеусіз рет пайдалануға болады.

10. **Егер бала ҚР азаматы емес деген ақпарат шықса, не істеу керек?**

Егер ЖСН-ы көрсетілген бала "Жеке тұлғалар" мемлекеттік дерекқорынан (ЖТМДҚ) алынған мәліметтерге сәйкес ҚР азаматы болмаса, сәйкесінше, ол «Ұлттық қор - балаларға» бағдарламасына қатыса алмайды және нысаналы талаптары да болмайды.

ЖТМДҚ-дағы мәліметтерді өзектендіру қажет болған жағдайда, тұрғылықты жері бойынша көші-қон қызметіне жүгінуге кенес береміз.

ЖТМДҚ-ға тиісті түзетулер енгізілгеннен кейін, БЖЗҚ осы жеке тұлғаны өткізіп алған кезеңді ескере отырып, нысаналы талаптарға қатысушы балалардың және (немесе) нысаналы жинақтарды алушылардың тізіміне енгізеді.

11. **Жинақтау қандай валютада жүргізіледі және кейіннен нысаналы жинақтарды алушыға аудару қай валютада жүзеге асырылады?**

ҚР заңнамасына сәйкес нысаналы талаптар мен нысаналы жинақтарды есепке алу БЖЗҚ-да АҚШ долларымен жүргізіледі. Төлеген кезде нысаналы жинақтар нысаналы жинақтарды алушылардың уәкілетті оператор - банктерде АҚШ долларымен ашатын банктік шоттарына есептеліп, аударылады.

12. **Ұлттық қордан төлемдер алу үшін қандай банктерде банктік шот ашуға болады? "Ұлттық қор - балаларға" жобасына қатысатын банктерге қойылатын қандай да бір алғышарттар, талаптар бар ма?**

Заңнамада екінші деңгейдегі банктер бойынша ешқандай шектеулер белгіленбеген, яғни БЖЗҚ-мен тиісті келісім жасасқан Қазақстанның екінші деңгейдегі кез келген Банкі Бағдарламаға қатыса алады.

Бүгінгі күні уәкілетті оператор-банк ретінде:

"Отбасы банк" АҚ (тұрғын үй және білім алу),

"Халық банкі" АҚ (білім алу),

"Банк ЦентрКредит" АҚ (білім алу) тіркелген.

13. **Тарихи отанымыз - Қазақстанға көшіп келдік, "қандас" мәртебесіне не болды. Біздің баламыз "Ұлттық қор-балаларға" жобасына қатыса ала ма?**

Қазақстан Республикасының он сегіз жасқа толмаған барлық азаматы жобаға қатысады. Сіздің балаңыз Қазақстан Республикасының азаматтығын алғаннан кейін "Ұлттық қор-балаларға" бағдарламасына қатыса алады.

«БЖЗҚ» АҚ баспасөз орталығы.

ПАТОГЕНДІ БИОЛОГИЯЛЫҚ АГЕНТТЕРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУГЕ РҰҚСАТ БЕРУ

Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге рұқсат берудің басты мақсаты - биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету болып табылады.

Патогенді биологиялық агент - адамның, жануардың немесе өсімдіктің организмінде инфекциялық және (немесе) паразиттік процесті туғызуға қабілетті микроорганизмдер, биологиялық және өсімдік тектес улар (уыттар), гельминттер, нематодтар. Ал сол патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу - патогенді биологиялық агенттерді зерттеу, жою және иммундық-биологиялық препараттарды әзірлеу мақсатында оларды бөлуге (табуға), әзірлеуге (жасауға), өндіруге (дайындауға), олардың айналымына (оның ішінде әкелуге (әкетуге), сақтауға, тасымалдауға) тікелей бағытталған

патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу процестері.

«Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Кодексінің 19-бабының 1-тармағы талабына сәйкес меншік нысанына қарамастан микробиологиялық зертханалардың патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге рұқсаты және оған қосымшасы болуы тиіс.

Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес рұқсат (іспе рұқсаттан басқа) алу және хабарлама жіберу Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тұлғалар тобы үшін міндетті болып табылады, ал оларды алмай қызметті немесе әрекеттерді (операцияларды) жүзеге асыру қылмыстық немесе әкімшілік жауаптылыққа әкеп соғады.

«Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге рұқсаттарды және оларға қосымшаларды беру, олардың қолданылуын қайта бастау, қайта ресімдеу, тоқтату қағидалары» ҚР ДСМ 30.12.2020 жылғы № ҚР ДСМ-336/2020 бұйрығына № 4-қосымшасымен бекітілген.

«Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге рұқсатты және оған қосымшаны беру» мемлекеттік көрсетілетін қызметті ҚР ДСМ Санитариялық-эпидемиологиялық бақылау комитетінің аумақтық департаменттері www.egov.kz, www.elicense.kz "электрондық үкімет" веб-порталы арқылы көрсетеді.

Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істейтін объектілерге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар ҚР ДСМ 28.10.2022 жылғы № ҚР ДСМ-121 бұйрығымен бекітілген «Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыруға қойылатын біліктілік талаптарымен» және ҚР ДСМ 02.11.2022 жылғы № ҚР ДСМ-125 бұйрығымен бекітілген «Биологиялық қорғауды қамтамасыз ету қағидаларымен» регламенттелген.

Қ.ОМАРОВА,

Сырдария аудандық СЭББ басшысы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

КҮЛ АУРУЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ АЛДЫН АЛУ ШАРАЛАРЫ

Күл ауруы - күл бактерияларымен шақырылатын, көп жағдайда ауа-тамшылы жолмен берілетін, ауыз және мұрын-жұтқыншақ шырышты қабықтарының жиі қабынуымен, сонымен қатар ағзаның жалпы улану құбылыстарымен сипатталатын желел жұқпалы ауру. Инкубациялық кезең бірнеше сағаттан 7-10 күнге дейін, жиі 2-5 күнді құрайды. Күл ауруын күлмен ауыратын науқас адамнан немесе сау бактерия тасымалдаушыдан жұқтыру мүмкін. Күл ауруымен тек адамдар ауырады, ауруды үй немесе жабайы жануарлардан, құстардан жұқтыру мүмкін емес. Жұғу жолдары: - ауа-тамшылы (жөтелгенде, түшкіргенде).

- тұрмыстық-қатынас (науқаспен қатар қолданған заттар арқылы).
- тағам арқылы сирек жағдайда (зақымдалған азық-түлік арқылы).
Күл ауруының көрінуі әр түрлі және орнығу үрдісіне байланысты. Ауру жоғарғы тыныс жолдарын (көп жағдайда), сондай ақ теріні, көзді, жыныс мүшелерін зақымдайды. Жоғарғы тыныс ағзалары қабынған науқастардан жұғу қаупі жоғары, өйткені науқас дем шығарған ауамен бірге күл таяқшаларында ауаға таратады.

Күл ауруына келесі симптомдар тән: дене температурасының 38-39С дейін көтерілуі, тамақтың қызаруы, жұтқанда ауырсыну, таңдай бадамшаларының үлкеюі, жұмсақ таңдайда былғанышты-ақ қабықтар пайда болуы, мойын лимфатүйіндерінің үлкеюі, тері қабындыларының бозаруы. Күл ауруына тән белгілердің бірі - науқас баланың аузынан тәтті иістің шығуы.

Күл ауруы бірқатар ауыр асқынудармен жүреді. Олар кез-келген орныққан үрдісте болуы мүмкін. Күл ауруының асқынударына - жүрек-тамырлық, бүйректік, неврологиялық, ми ісігі, пневмониялар жатады.

Дифтериядан сақтанудың жалғыз тиімді жолы - вакцинация. Күл ауруына қарсы профилактикалық екпелер инъекция санын азайтатын, бір дозада 6 вакцинаның компонентін біріктіре алатын комбинирленген «Гексаксим» (күл ауруына, сіреспеге, көкжөтелге, гемофилдік жұқпаға, В вирустық гепатитке және полиомиелитке қарсы) және «Пентаксим» (күл ауруына, сіреспеге, көкжөтелге, гемофилдік жұқпаға және полиомиелитке қарсы) секілді АБКДС вакцинасымен жүргізіледі. Ұлттық екпе күнтізбесіне сәйкес күл ауруына қарсы вакцинация балаларға 2, 3, 4 айлықтарында, ревакцинация 18 айлығында, 6 жаста, АДС-М вакцинациясы 16 жаста және одан кейін әр 10 жыл сайын ересектерге вакцинация жүргізіледі.

Қазіргі кезде ересектер арасындағы вакцинация ерекше маңызды. Ересектер арасында бірінші кезекте вакцинация қажет қауіп-қатер тобына - медицина қызметкерлері, медбикелер, балалар

ұжымындағы жұмысшылар, мұғалімдер және мектеп пен бала-бақша жұмысшылары, қоғамдық тамақтану және қызмет ету ортасындағы жұмысшылар жатады. Сонымен қатар, күл ауруымен ауырып болған тұлғалар да екпе алуға жатады.

Емдік мақсатта вакцинациядан бөлек арнайы күл ауруына қарсы сарысу қолданылады. Емдеу барысында стационарда науқасты аурудың күрделілігіне байланысты белгілі мерзімге оқшаулайды. Аурудың өршуіне жол бермеу үшін иммунитет жоғары болуы тиіс, сондықтан үй диетасында дәрумендер, пайдалы минералдар және микроэлементтер жеткілікті мөлшерде болу керек. Жоғарыда айтылғандай, күл ауруын болдырмаудың негізгі жолы вакцинация болып табылады. Егерде аурудың белгілері бар болса дер кезінде дәрігерге қаралыңыз, қауіпті жұқпаны өз бетімен жібермеңіз.

Асель Джалгасовна БОСТАНОВА,

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министірілігі санитариялық-эпидемиологиялық бақылау комитетінің «Ұлттық сараптама орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы Республикалық мемлекеттік кәсіпорнының Қызылорда облысы бойынша филиалының бактериологиялық зертхананың зертханашысы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

НОВЫЕ ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИИ ПЛАНИРУЮТСЯ НА ТРЕХ ВОДОХРАНИЛИЩАХ КАЗАХСТАНА

В Казахстане разрабатывается проектно-сметная документация на строительство малых гидроэлектростанций на Самаркандском водохранилище в Карагандинской области, Каргалинском водохранилище в Актюбинской области и Каракольском водохранилище в области Абай, сообщает Zakon.kz.

В настоящий момент все три проекта проходят государственную экспертизу, передает пресс-служба Министерства водных ресурсов и ирригации. Также планируется разработка проектно-сметной документации еще по пяти объектам, из них три проекта - с привлечением частных инвесторов.

Работы проводятся в рамках принятой в сентябре прошлого года Дорожной карты по развитию малых гидроэлектростанций на гидротехнических сооружениях РГП "Казводхоз". На сегодня отобраны 29 объектов, пригодных для установки малых ГЭС.

"В результате реализации Дорожной карты общий объем выработки электроэнергии на гидротехнических сооружениях РГП "Казводхоз" составит 30 МВт в год. На балансе предприятия уже имеются три малые ГЭС. Они расположены на Сергеевском гидроузле в Северо-Казахстанской области, на Интумакском водохранилище в Карагандинской области и на гидроузле "Достык" на реке Хоргос", - рассказал вице-министр водных ресурсов и ирригации Ерболат Ибрайханов.

В рамках президентской инициативы "Таза Қазақстан" Министерство водных ресурсов и ирригации запустило экологическую акцию "Мөлдір бұлақ" по очистке родников по всей территории Казахстана.

По материалам А.Абди,
zakon.kz, фото: inbusiness.kz.

«ҰЛТТЫҚ ҚОР - БАЛАЛАРҒА»: 41,84 МЛН-НАН АСА АҚШ ДОЛЛАРЫ ТҰРҒЫН ҮЙ ЖӘНЕ БІЛІМ АЛУҒА БАҒЫТТАЛДЫ

2026 жылдың 1 наурызындағы жағдай бойынша 2024 жылғы 1 ақпаннан бастап нысаналы жинақ алу бойынша 252 842 өтініш орындалып, жалпы сомасы 41,84 миллион АҚШ долларынан астам қаражат уәкілетті операторларға аударылды. Олар, өз кезегінде, қаражатты 18 жасқа толған өтініш беруші азаматтардың банктік шоттарына есептейді.

Оның ішінде тұрғын үй жағдайын жақсарту мақсатында 26,35 млн АҚШ долларына 158 774 өтініш, білім беру ақысын төлеу үшін 15,49 млн АҚШ долларына 94 068 өтініш қанағаттандырылды.

Естеріңізге сала кетейік, нысаналы жинақтарды алушы барлық соманы немесе оның бір бөлігін ғана пайдалануға құқылы, пайдаланылмаған сома нысаналы жинақтау шотында (НЖШ) қалады. Тұрғын үйді жақсартуға арналған қаражатты пайдаланудың ең танымал қосалқы мақсаттары: одан әрі жинақтау үшін тұрғын үй құрылысы жинақтарындағы салымды толықтыру (25,79 млн АҚШ долларына 155 126 өтініш орындалды), тұрғын үй сатып алуға ипотекалық тұрғын үй қарызын алу үшін бастапқы жарнаны енгізу - 193,16 мың АҚШ долларына 1247 өтініш, азаматтық-құқықтық мәмілелер бойынша меншікке тұрғын үй сатып алу (түпкілікті есеп айырысу) - 134,32 мың АҚШ долларына 893 өтініш.

Білім беру ақысын төлеу шеңберіндегі ең танымал қосалқы мақсаттар: Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан білім беру ұйымдарының білім беру қызметтеріне үлестермен (әрбір академиялық кезең немесе оқу жылы үшін) немесе толық көлемде бір мезгілде (бүкіл оқу мерзімі үшін) ақы төлеу (14,44 млн АҚШ долларына 86 258 өтініш орындалды), білім беруге жинақтау салымы туралы шарт бойынша білім беруге жинақтау салымын толықтыру (704,23 мың АҚШ долларына 5 402 өтініш орындалды), шетелдік білім беру ұйымдарының білім беру қызметтеріне үлестермен (әрбір академиялық кезең немесе оқу жылы үшін) немесе толық көлемде біржолғы (бүкіл оқу мерзімі үшін) ақы төлеуге (280,81 мың АҚШ долларына 1 955 өтініш орындалды) төлем жасау.

Нысаналы жинақтарды тұрғын үй жағдайларын жақсарту және (немесе) білім алуға ақы төлеу мақсатында төлеу туралы уәкілетті операторлар мен өңірлер бөлінісіндегі толық ақпаратпен enpf.kz сайтында танысуға болады.

Естеріңізге сала кетейік, 2025 жылдың қорытындысы бойынша қазақстандық бір балаға 130,71 АҚШ доллары кезекті есептеу жүргізілді. 2024 жылы - 129,38 АҚШ доллары, 2023 жылы - 100,52 АҚШ доллары мөлшерінде қаражат аударылған болатын.

18 жасқа дейінгі балаларға жыл сайын Ұлттық қордан бөлінетін сомалар олардың БЖЗҚ-да ашылған шоттарында ескерілетін нысаналы талаптар түрінде есептеледі. Бұл ретте, заңнамаға сәйкес, жас қазақстандықтарға есептелген сомалар Ұлттық қор активтерінің құрамында қалады және инвестициялануын жалғастырады. Одан әрі инвестициялау нәтижесінде жыл сайын әрбір баланың нысаналы талаптарының сомасы алынған инвестициялық табыс есебінен қосымша өседі.

Нәтижесінде бағдарламаға қатысатын балада барлық жинақталған нысаналы талаптардың жинтық сомасы (жыл сайын қосымша есептелетін инвестициялық кірісті қоса алғанда):
- үшінші жыл - 370 доллар 56 цент;
- екінші жыл - 263 доллар 93 цент;
- бірінші жыл қатысып отырған баланың шотында 130 доллар 71 цент.

Кәмететке толған азаматтар өздерінің НЖ туралы ақпаратты БЖЗҚ-ның немесе электрондық үкіметтің интернет-ресурстарындағы жеке кабинеті арқылы дербес алуы тиіс, содан кейін уәкілетті операторға АҚШ долларында банктік шот ашу және тұрғын үй жағдайларын жақсарту және (немесе) білім алу ақысын төлеу үшін НЖ төлеміне онлайн-өтініш беру үшін жүгінуі тиіс.

Бүгінгі күні уәкілетті операторлар:
• "Отбасы банкі" АҚ (тұрғын үй және білім алу ақысын төлеу),
• "Халық банкі" АҚ (білім алу ақысын төлеу),
• "Банк ЦентрКредит" АҚ (білім алу ақысын төлеу).
Нысаналы талаптарға қатысушы кәмететке толмаған балалар және нысаналы жинақтарды кәмететке толған алушылар бойынша, сондай-ақ нысаналы жинақтарды тұрғын үйге және (немесе) білім алуға пайдалану жөніндегі статистикамен enpf.kz сайтында танысуға болады.

Kids.enpf.kz сайтында және БЖЗҚ/ЕНПФ YouTube-арнасында Бағдарламаның шарттарымен танысып, қажетті нұсқаулықтар алып, өзіндік қызықтыратын сұрақтарыңызға жауап алуға болады. Сондай-ақ, «Ұлттық қор - балаларға» бағдарламасын іске асыру, бала кәмететке толғанға дейін және одан кейінгі іс-қимыл алгоритмі туралы бейне нұсқаулықты БЖЗҚ/ЕНПФ YouTube-арнасында көруге болады:

«БЖЗҚ» АҚ Басқарма төрағасы Ж.Б. Құрмановтың бейнетүсініктемесі:

<https://www.youtube.com/watch?v=30CdPW16dv0>

«БЖЗҚ» АҚ Басқарушы директоры М.Т. Шәріповтың бейнетүсініктемесі:

<https://www.youtube.com/watch?v=APg2vATmMk0>

«Ұлттық қор - балаларға» бағдарламасы бойынша «Сұрақ-жауап» бейнетүсініктемесі:

<https://www.youtube.com/watch?v=4cKr1VCAvUk>

<https://www.youtube.com/watch?v=mrV0y37Gjnk>

«Ұлттық қор - балаларға» сайты бойынша нұсқаулық:

<https://www.youtube.com/watch?v=VgP3dmMwAhc>

<https://www.youtube.com/watch?v=jyC2c-HgqrQ>

«Ұлттық қор - балаларға» бағдарламасын жүзеге асыру туралы нұсқаулық:

<https://www.youtube.com/watch?v=bqeT41rWecA>

<https://www.youtube.com/watch?v=NBSSI1VhdWU>

«БЖЗҚ» АҚ баспасөз орталығы.

ХАБАРЛАНДЫРУ!

Қазақстан Республикасының 2025 жылғы 18 шілдедегі № 214-VIII Салық Кодексінің 207 бабына сай шот-фактураны жазып беруге міндетті тұлғалардың санаттары мынадай:

- қосылған құн салығын төлеуші ретінде тіркелген салық төлеушілер - осы Кодекстің 50-тарауына сәйкес;
- қосылған құн салығын төлеушілер болып табылмайтын салық төлеушілер - осы Кодекстің 208 және 209-баптарына сәйкес жазып беруге міндетті.

Шот-фактура өткізу бойынша айналым жасалған күннен кейін және осындай күннен кейін күнтізбелік он бес күннен кешіктірмей жазып беру міндетті.

Егер де, шот-фактура бекітілген мерзімнен кеш жазылса, «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің 280-1 бабына сәйкес әкімшілік жауапкершілік қаралатыны жөнінде ескертеді.

Арал ауданы бойынша МКБ.

ХАБАРЛАНДЫРУЛАР • ОБЪЯВЛЕНИЯ

***
"Жанакорган -Шипажай" акционерлік қоғамы ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарына сәйкес Қызылорда облысы Жанакорган ауданындағы Тереккен қолынан емдік балшық пен тұзды суды өндіру бойынша тау-кен жұмыстары жоспарының «Қоршаған ортаны қорғау» бөлімі бойынша қоғамдық талқылау өткізілуде.
Бастамашы: "Жанакорган -Шипажай" АҚ, БСН 950340001421, телефон: 87243522380.
Әзірлеуші: "КазЭкосистемс" ЖШС, Қызылорда қ., Байтұрсынов к-сі, 48, телефон: 8(7242) 275299
Жоба материалдары Ұлттық деректер банкінің және қоршаған ортаның жай күйі мен ресурстарды сақтау сайтында орналастырылған <https://ndbecology.gov.kz> ескертулер мен ұсыныстар беру үшін 2026 жылдың 22 сәуірден бастап 5 жұмыс күні ішінде қол жетімді болады.

***
Акционерное общество «Санаторий Жанакорган» в соответствии с требованием Экологического Кодекса РК, проводит публичное обсуждение по разделу «Охрана окружающей среды» к Плану горных работ по добыче лечебных грязей и рапы озера Тереккен в Жанакорганском районе Кызылординской области.
Инициатор: АО «Санаторий Жанакорган», БИН 950340001421, телефон: 87243522380.
Разработчик: ТОО «КазЭкосистемс», г. Кызылорда, ул. Байтұрсынова, 48, телефон: 8(7242)275299
Материалы проекта размещены на сайте Национального банка данных и состоянии ОС и сохранении ресурсов <https://ndbecology.gov.kz> и будут доступны с 22 апреля 2026 года в течение 5 рабочих дней для предоставления замечаний и предложений.

***
"Жанакорган -Шипажай" акционерлік қоғамы ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарына сәйкес Қызылорда облысы Жанакорган ауданындағы Тереккен қолынан емдік балшықтары мен рапаларын өндіру салдарын жою жоспарына "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімі бойынша жария талқылау жүргізеді.
Бастамашы: "Жанакорган -Шипажай" АҚ, БСН 950340001421, телефон: 87243522380.
Әзірлеуші: "КазЭкосистемс" ЖШС, Қызылорда қ., Байтұрсынов к-сі, 48, телефон: 8(7242) 275299
Жоба материалдары Ұлттық деректер банкінің және қоршаған ортаның жай күйі мен ресурстарды сақтау сайтында орналастырылған <https://ndbecology.gov.kz> ескертулер мен ұсыныстар беру үшін 2026 жылдың 22 сәуірден бастап 10 жұмыс күні ішінде қол жетімді болады.

***
Акционерное общество «Санаторий Жанакорган» в соответствии с требованием Экологического Кодекса РК, проводит публичное обсуждение по разделу «Охрана окружающей среды» к Плану ликвидации последствий добычи лечебных грязей и рапы озера Тереккен в Жанакорганском районе Кызылординской области.
Инициатор: АО «Санаторий Жанакорган», БИН 950340001421, телефон: 87243522380.
Разработчик: ТОО «КазЭкосистемс», г. Кызылорда, ул. Байтұрсынова, 48, телефон: 8(7242)275299
Материалы проекта размещены на сайте Национального банка данных и состоянии ОС и сохранении ресурсов <https://ndbecology.gov.kz> и будут доступны с 22 апреля 2026 года в течение 10 рабочих дней для предоставления замечаний и предложений.

***
"Абу-СЕР" ЖШС ҚР Экологиялық Кодексінің талаптарына сәйкес "Абу-СЕР" ЖШС өндірістік қызметіне "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімі бойынша жария талқылау жүргізеді.
Бастамашы: "Абу-СЕР" ЖШС, БСН 121040000036, телефон: +77012173727
Әзірлеуші: "КазЭкосистемс" ЖШС, Қызылорда қ., Байтұрсынов к-сі, 48, телефон: 8(7242) 275299
Жоба материалдары Ұлттық деректер банкінің және қоршаған ортаның жай күйі мен ресурстарды сақтау сайтында орналастырылған <https://ndbecology.gov.kz> ескертулер мен ұсыныстар беру үшін 2026 жылдың 22 сәуірден бастап 5 жұмыс күні ішінде қол жетімді болады.

***
ТОО «АБУ-СЕР» в соответствии с требованием Экологического Кодекса РК, проводит публичное обсуждение по разделу «Охрана окружающей среды» на производственную деятельность ТОО "АБУ-СЕР".
Инициатор: ТОО «АБУ-СЕР», БИН 121040000036, телефон: +77012173727.
Разработчик: ТОО «КазЭкосистемс», г. Кызылорда, ул. Байтұрсынова, 48, телефон: 8(7242)275299
Материалы проекта размещены на сайте Национального банка данных и состоянии ОС и сохранении ресурсов <https://ndbecology.gov.kz> и будут доступны с 22 апреля 2026 года в течение 5 рабочих дней для предоставления замечаний и предложений.

***
KAZPETROL GROUP (КАЗПЕТРОЛ ГРУП) ЖШС Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес 18.05.2026 жылы сағат 11:00-де мына мекенжай бойынша: Қызылорда облысы, Сырдария ауданы, Теренөзек ауылдық округі, Теренөзек ауылы, Қонаев көшесі, 8, ашық жиналыс түрінде «Қызылорда облысы Сырдария ауданындағы №2 учаскеде орналасқан «Таур» мұнай келісімшарттық аумағындағы №1 қарьерден құм-кныршықтас қоспасын өндіру бойынша тау-кен жұмыстарының жоспары» жобасына «Қоршаған ортаны қорғау» бөлімі бойынша қоғамдық тыңдаулар өткізілетіні туралы хабарлайды. Әсер ету аумағының географиялық координаттары: Қызылорда облысы, Сырдария ауданы, координаттары: 46°02'30" с.е. және 65°18'00" ш.б. ZOOM платформасы арқылы бейнеконференц-байланысқа қосылу үшін сілтеме: <https://us06web.zoom.us/j/9840787984?pwd=n5SHacBy7CtvOWjdtlzHkmQoqFvIPG.1>
Конференция идентификаторы: 984 078 7984. Қолжетімділік коды: 123456
Бастамашы: «KAZPETROL GROUP (КАЗПЕТРОЛ ГРУП)» ЖШС, БСН 050440000082, Қызылорда қ., Желтоқсан көшесі, 12, тел.: +7 7242 907 177, e-mail: kzo@kzpg.kz.
Жобаны әзірлеуші: «EcoSmart» ЖШС, Астана қаласы, Нұра ауданы, Санжар Асфендияров көшесі, 3-үй, 180-пәтер, БСН 240840011111, e-mail: gul shat k@mail.ru, тел.: 87770676529.
Жоспарланған қызмет туралы қосымша ақпарат алуға болатын электрондық пошта және телефон нөмірі: gul shat k@mail.ru, 87024190246.
Жоба құжаттамасы ҚОӘБ бірінші мемлекеттік базасының (ndbecology.gov.kz) сайтында және жергілікті атқарушы органның ресми интернет-ресурсында орналастырылған: <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat?lang=ru>
Жергілікті атқарушы органның электрондық және пошталық мекенжайы: «Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» КММ: 120003, Қызылорда облысы, Қызылорда қ., Сұлтан Бейбарыс көшесі, 1, e-mail: prd@vmail.kz, a.koszhanova@vmail.kz, тел.: 8 (7242) 60-53-69.
Барлық ескертулер мен ұсыныстар қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірмей ҚОӘБ бірінші мемлекеттік базасы (ndbecology.gov.kz) арқылы және prd@vmail.kz электрондық поштасына қабылданады.

***
ТОО «KAZPETROL GROUP (КАЗПЕТРОЛ ГРУП)» в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК сообщает, что 18.05.2026 года в 11:00 ч. по адресу: Кызылординская область, Сырдарьинский район, Теренөзекский с.о., с.Теренөзек, ул.Конаева 8, проводятся общественные слушания в формате открытого собрания по Разделу "Охрана окружающей среды" к проекту: "План горных работ на проведение добычи песчано - гравийной смеси с карьера №1, расположенном на контрактной территории нефти «Таур», участок №2, в Сырдарьинском районе Кызылординской области.
Географические координаты территории воздействия: Кызылординская область, Сырдарьинский район, координаты: 46°02'30" с.ш. и 65°18'00" в.д. Ссылка приглашения для подключения посредством видеоконференц-связи на платформе ZOOM: <https://us06web.zoom.us/j/9840787984?pwd=n5SHacBy7CtvOWjdtlzHkmQoqFvIPG.1>
Идентификатор конференции: 984 078 7984 Код доступа: 123456
Инициатор: ТОО «KAZPETROL GROUP (КАЗПЕТРОЛ ГРУП)», БИН 050440000082, г.Кызылорда, ул. Желтоқсан № 12, тел.: +7 7242 907 177, e-mail: kzo@kzpg.kz
Разработчик: ТОО «EcoSmart», город Астана, район Нұра, улица Санжар Асфендияров, дом 3, кв. 180, БИН 240840011111; gul_shat_k@mail.ru, тел.: 87770676529.
Электронный адрес и номер телефона, по которым можно получить дополнительную информацию о намечаемой деятельности: gul_shat_k@mail.ru, 87024190246
Документация по проекту размещена на сайте НБД (ndbecology.gov.kz) и на официальном интернет-ресурсе местного исполнительного органа <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat?lang=ru>
Электронный адрес и почтовый адрес местного исполнительного органа: КТГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования по Кызылординской области»: 120003, Кызылординская область, г. Кызылорда, ул. Сұлтан Бейбарыс, №1, e-mail: prd@vmail.kz, a.koszhanova@vmail.kz тел: 8 (7242) 60-53-69.
Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на сайте НБД (ndbecology.gov.kz) и prd@vmail.kz.

***
«АкДиЕг» ЖШС, 19.05.2026 жылы сағат 16:00-де Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Еңбекші а/о, Еңбекші ауылы, мәдениет үйінің ғимаратында, Бұрғылау қалдықтарын қайта өңдеу учаскесі үшін экологиялық рұқсат алу үшін нормативтік құжаттама (РООС, НДВ, ПУО, ПЭК, ППМ) бойынша ашық жиналыс нысанында қоғамдық тыңдаулар өтетіні хабарлайды.
Әсер ету аймағы: Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Шиелі-Тайқонур жолының бойындағы учаске. Географические координаты 44° 67' 53,84191" солтүстік ендік, 67° 29' 33,97089" шығыс бойлық.
Жобалық құжаттама пакетімен информациялық желісінде танысуға болады <https://ndbecology.gov.kz/> және ЖАО сайтында <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat?lang=ru>
Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар информациялық желісінде <https://ndbecology.gov.kz/> қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірмей мерзімде қабылданады, сондай-ақ электрондық пошта арқылы prd@vmail.kz, a.koszhanova@vmail.kz, prd@korda.gov.kz
Төтенше жағдай және шектеу іс-шаралары, оның ішінде карантин, әлеуметтік, табиғи және техникалық сипаттағы төтенше жағдайлар енгізілген жағдайда, қоғамдық тыңдаулар онлайн-режимде өткізіледі. Белсенді сілтеме: <https://us05web.zoom.us/j/3715387210?pwd=MjUuPjBkV7S2gR1qtZDKPAONUIHofai.1&omn=88347817815>
Идентификатор конференции: 371 538 7210 Код доступа: 0ei0WG
Қосымша ақпаратты мына мекен-жай бойынша Тауке хан көшесі 3, байланыс тел. 8 (777) 499 1734; 8(7242)23-67-35, ansp@bk.ru арқылы алуға болады.
Белгіленген қызметтің бастамашысы: «АкДиЕг» ЖШС, Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы, Желтоқсан көшесі, 11Е/1Б. БИН 130440009340. Эл.мекен-жайы: too_akdier@mail.ru.
Жобаны дайындаушы: "АртНефтьСтройПроект" ЖШС, Қызылорда қаласы, Тәуке хан көшесі, 3. БСН 050140000140. Тел: 8-777-177-79-94; Эл.мекен-жайы: ansp@bk.ru.

***
ТОО «АкДиЕг», сообщает что 19.05.2026 года 16:00 часов по адресу Кызылординская область, Чиилийский район, Енбекшинский с.о., с.Енбекши, здание Дом культуры, состоятся общественные слушания в форме открытого собрания по Нормативная документация (РООС, НДВ, ПУО, ПЭК, ППМ) для получения экологического разрешения для участка переработки отходов бурения.
Территория воздействия объекта - Кызылординская область, Шиелийский район, участок учаске вдоль дороги Шиели - Тайқонур. Географические координаты 44° 67' 53,84191" северной широты, 67° 29' 33,97089" восточной долготы.
С пакетом проектной документации можно ознакомиться на информационном сайте <https://ndbecology.gov.kz/>, а также сайте МИО <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat?lang=ru>
Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на информационном сайте <https://ndbecology.gov.kz/>, а также на эл. адрес prd@vmail.kz, a.koszhanova@vmail.kz, prd@korda.gov.kz
В случае введения чрезвычайного положения и ограничительных мероприятий, в том числе карантин, чрезвычайных ситуаций социального, природного и технического характера, общественные слушания проводятся в онлайн-режиме.
Активная ссылка: <https://us05web.zoom.us/j/3715387210?pwd=MjUuPjBkV7S2gR1qtZDKPAONUIHofai.1&omn=88347817815>
Идентификатор конференции: 371 538 7210 Код доступа: 0ei0WG
Дополнительную информацию можно получить по адресу г.Кызылорда, ул.Тауке хана, 3, тел. 8 (777) 499 1734; 8(7242)23-67-35, ansp@bk.ru
Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «АкДиЕг» БИН 130440009340. Кызылординская область, г. Кызылорда, ул.Желтоқсан, 11Е/1Б. Эл.адрес: too_akdier@mail.ru.
Разработчик проекта: ТОО «АртНефтьСтройПроект», г.Кызылорда, ул.Тауке хана, 3. БИН 050140000140. Тел: 8-777-177-79-94; Эл.адрес: ansp@bk.ru.

В КАКИХ СЛУЧАЯХ ПЕНСИОННЫЕ ВЫПЛАТЫ ЗА СЧЕТ ДОБРОВОЛЬНЫХ ПЕНСИОННЫХ ВЗНОСОВ НАЗНАЧАЮТСЯ АВТОМАТИЧЕСКИ?

Согласно внесенным изменениям в Социальный кодекс Республики Казахстан, предусматривающим осуществление пенсионных выплат за счет ДПВ в порядке и на условиях, определенных договором о пенсионном обеспечении за счет ДПВ и пенсионными правилами ЕНПФ, с марта 2026 года внедрен беззаявительный порядок пенсионных выплат за счет ДПВ лицам, достигшим пенсионного возраста, имеющим в ЕНПФ пенсионные накопления за счет ДПВ, ранее не обратившимся в ЕНПФ за их выплатой в связи с достижением пятидесятилетнего возраста или инвалидностью.

Беззаявительный порядок пенсионных выплат за счет ДПВ (при их наличии) предусматривает:

- автоматическое назначение ЕНПФ пенсионных выплат за счет.
- ДПВ при обращении в Государственную корпорацию в установленном порядке с заявлениями на получения пенсии из государственного бюджета и выплат за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ) и (или) обязательных профессиональных пенсионных взносов (ОППВ) в связи с достижением пенсионного возраста;
- осуществление выплат за счет ДПВ в рамках проактивной услуги по результатам ежегодной сверки с Государственной корпорацией на наличие у указанных лиц в информационной системе уполномоченного органа в сфере социальной защиты населения назначенных за счет бюджетных средств пенсионных выплат по возрасту и (или) государственной базовой пенсионной выплаты.

Беззаявительный порядок принят в целях установления единого подхода к пенсионным выплатам из ЕНПФ в отношении лиц, достигших пенсионного возраста. Нововведение оптимизирует пенсионные выплаты за счет ДПВ и исключает риск невостребованности пенсионных накоплений за счет ДПВ лицами, достигшими общеустановленного пенсионного возраста, ранее не обратившимся в ЕНПФ за их выплатой в связи с достижением пятидесятилетнего возраста или инвалидностью.

Пенсионные выплаты за счет ДПВ будут осуществляться одновременно, если сумма пенсионных накоплений за счет ДПВ не превышает двенадцатикратного размера минимальной пенсии, установленного законом о республиканском бюджете и действующего на 1 января соответствующего финансового года (в 2026 году - 828588 тенге (12*69049)) либо до исчерпания пенсионных накоплений по ежемесячному графику совместно с выплатой за счет обязательных видов взносов. Однако получатель может обратиться в ЕНПФ с заявлением об изменении условий выплат за счет ДПВ.

Напоминаем, что лица, достигшие пятидесятилетнего возраста, или имеющие инвалидность, могут подать заявление в ЕНПФ на получение выплат за счет ДПВ в личном кабинете на сайте или в мобильном приложении ЕНПФ, а также в офисе Фонда.

С подробной информацией о порядке получения выплат за счет ДПВ можно ознакомиться на сайте ЕНПФ в разделе «Услуги»/«Выплаты за счет ДПВ».

Пресс-центр АО «ЕНПФ».

***

Импорт косыльган құн салығын төлеуден босатылады:

-ұлттық және шетел валютасы банкноттары мен монеталарын (мәдени-тарихи құндылықты білдіретін банкноттар мен монеталардан басқа), сондай-ақ бағалы кағаздарды;

-Ұлттық Банктің ақша белгілерін шығару үшін әкелінетін шикізаттың мақсаты туралы растамасы болған кезде Ұлттық Банк және оның ұйымдары жүзеге асыратын, ақша белгілерін шығаруға арналған шикізатты;

-ЕАЭО-ның кеден заңнамасына және (немесе) Қазақстан Республикасының кеден заңнамасына сәйкес бекітілген, тауарларды бағсыз әкелу нормалары бойынша жеке тұлғалар жүзеге асыратын тауарларды;

-Қазақстан Республикасында аккредиттелген шет мемлекеттің дипломатиялық және оларға теңестірілген өкілдіктерінің, шет мемлекеттің консулдық мекемелерінің ресми пайдалануы үшін, сондай-ақ бірге тұратын отбасы мүшелерін қоса алғанда, осы өкілдіктердің дипломатиялық және әкімшілік-техникалық персоналына жататын адамдардың, бірге тұратын отбасы мүшелерін қоса алғанда, консулдық лауазымды адамдардың, консулдық қызметшілердің жеке пайдалануы үшін әкелінген және Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес қосылған құн салығынан босатылатын тауарларды импорттау қосылған құн салығынан босатылады.

Қосылған құн салығынан босату мақсатында дипломатиялық немесе оларға теңестірілген өкілдіктердің немесе консулдық мекемелердің тауарды әкелгені туралы растамасы ұсынылады;

-салық төлеуден босатуды көздейтін кедендік рәсіммен орналастырыла отырып, ЕАЭО-ның кеден заңнамасына және (немесе) Қазақстан Республикасының кеден заңнамасына сәйкес кедендік декларациялауға жататын тауарларды;

-ғарыш қызметіне қатысушылар әкелетін, тізбесіз Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған ғарыш объектілерінің, жерүсті ғарыш инфрақұрылымы объектілерінің жабылған импорттау қосылған құн салығынан босатылады. Осы тармақшаның ережелері нысанын Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін, ғарыш қызметі саласындағы уәкілетті органның осындай ғарыш объектілері мен жабдықтарын ғарыш қызметінің мақсаттары үшін әкелінгенін растауы негізінде қолданылады.

Қызылорда облысы бойынша Мемлекеттік кірістер Департаменті.

***

Освобождается от налога на добавленную стоимость импорт:

-банкнот и монет национальной и иностранной валюты (кроме банкнот и монет, представляющих собой культурно-историческую ценность), а также ценных бумаг;

-сырья для производства денежных знаков, осуществляемый Национальным Банком и его организациями, при наличии подтверждения Национального Банка о предназначении ввозимого сырья для производства денежных знаков;

-товаров, осуществляемый физическими лицами по нормам беспощинного ввоза товаров, утвержденным в соответствии с таможенным законодательством ЕАЭС и (или) таможенным законодательством Республики Казахстан;

-товаров, ввезенных для официального пользования иностранными дипломатическими и приравненными к ним представительскими иностранным государству, консульскими учреждениями иностранного государства, аккредитованными в Республике Казахстан, а также для личного пользования лицами, относящимися к дипломатическому и административно-техническому персоналу этих представительств, включая членов их семей, проживающих вместе с ними, консульскими должностными лицами, консульскими служащими, включая членов их семей, проживающих вместе с ними, и освобождаемых от налога на добавленную стоимость в соответствии с международными договорами, ратифицированными Республикой Казахстан.

Для целей освобождения от налога на добавленную стоимость предоставляется подтверждение дипломатических или приравненных к ним представительств или консульских учреждений о ввозе товара;

-товаров, подлежащих таможенному декларированию в соответствии с таможенным законодательством ЕАЭС и (или) таможенным законодательством Республики Казахстан, с помещением под таможенную процедуру, предусматривающую освобождение от уплаты налогов;

космических объектов, оборудования объектов наземной космической инфраструктуры, ввозимых участниками космической деятельности, перечень которых определен Правительством Республики Казахстан. Положения настоящего подпункта применяются на основании подтверждения уполномоченного органа в области космической деятельности о ввозе таких космических объектов и оборудования для целей космической деятельности, форма которого утверждается Правительством Республики Казахстан.

Департамент государственных доходов по Кызылординской области.

КӨКЖӨТЕЛ ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

құрғақ жөтелмен, дене температурасының аздап жоғарылауымен және мұрыннан су ағуымен сипатталады.

Басқа да белгілері:

Дем алу кезіндегі ысқырықты дыбыс, кеудедегі жағымсыз сезімдер, Тамақтың тітіркенуі, жөтел кезінде ауаның жетіспеушілігін сезіну, түнде жөтелдің күшеюі, әлсіздік пен шаршау, мазасыздық, төбетің нашарлауы.

Көкжөтелдің пайда болу себептері.

Ауа арқылы жұғу бактериялардың жөтел және сөйлеу кезінде бөлінетін сілекей арқылы таралуын қамтиды. Осыған байланысты ауру науқаспен байланыста болған барлық адамдарда пайда болуы мүмкін. Көкжөтел әсіресе бала бақшаларда тез таралады. Көкжөтелге қарсы туа біткен иммунитет жоқ, сондықтан барлық адамдар ауруға бейім, алайда вакцинациядан немесе көкжөтел ауруымен ауырған болса тұрақты қорғаныс қалыптасады. Егде жастағы адамдарда көкжөтелдің қайталануы сирек анықталады.

Қауіп факторлары.

Науқастың жасы 7 жасқа дейін вакцинацияның болмауы. Науқаспен бірге тұру немесе оқу орындарына бару кезінде инфекция тасымалдаушыларымен үнемі байланыста болу. Туа біткен немесе жүре пайда болған иммунитеттің бұзылуы. Вакцинация бактериядан өмір бойы қорғауды қамтамасыз етпейді, сондықтан вакцинация кестесіне сәйкес екпе алу қажет. Сауықтырудан кейін науқас ұзақ мерзімді тасымалдаушысы болып қалуы мүмкін, сондықтан инфекция бір көзден ұзақ уақыт бойы таралуы мүмкін.

Көкжөтелді алдын алу.

Көкжөтелдің алдын алуға бағытталған медициналық ұсыныстар инфекция ең ауыр асқынуларды тудыруы мүмкін балалық шақта өте маңызды.

Алдын алудың негізгі әдістері.

Көкжөтелге қарсы 3 айлығында жоспарлы екпе алу. Балаға 6 апталық аралықпен үш екпе алу қажет. Тыныс алу жолдарының инфекциясының белгілері пайда болған жағдайда дәрігерге уақытылы қаралу. Науқас адамдармен қарым-қатынасты болдырмау.

Асель Джалгасовна БОСТАНОВА,
Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау
Министрлігі санитарлық-эпидемиологиялық
бақылау комитетінің «Ұлттық саранатама
орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы
Республикалық мемлекеттік кәсіпорнының
Қызылорда облысы бойынша филиалының
бактериологиялық зертхананың зертханашысы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

Жоғарғы тыныс жолдарының шырышты қабығының зақымдалуымен және ауыр жөтелдің пайда болуымен сипатталатын жедел инфекция көкжөтел деп аталады.

Көкжөтел - жоғарғы тыныс жолдарының шырышты қабығын зақымдайтын өте жұқпалы бактериялық ауру. Bordetella pertussis бактериясы денеге ауа тамшылары арқылы еніп, кеңірдектің және бронхтың ішкі қабығы аймағында көбейеді. Патогендік микроорганизмдер шығаратын токсиндер қабыну реакциясын және пароксизмальды жөтелді тудырады. Ауру дамыған сайын мидың тыныс алу орталығына әсер етуі мүмкін, бұл күлгенде, сөйлеу кезінде жөтелдің күшеюіне әкеледі. Сонымен қатар, көкжөтел жүрек-тамыр жүйесіне теріс әсер етеді. Ауруға байланысты иммундық жүйенің әлсіреуі қайталама инфекцияны тудыруы мүмкін. Көкжөтел көбінесе мектеп жасына дейінгі балаларда диагноз қойылады, бірақ инфекция ересек пациенттерде де болуы мүмкін. Бұл ауру көбінесе пневмония, мидың зақымдануы немесе инфекциядан өмірге қауіп төндіретін басқа асқынуларды дамытатын нәрселер үшін ең үлкен қауіп төндіреді. Науқас адам патологияның алғашқы белгілері пайда болған сәттен бастап 25-30 күн бойы басқа адамдарға жұқтыруды жалғастырады. Вакцинациядан кейін көкжөтел инфекциясы әдетте өткір белгілерді тудырмайды. Көкжөтелді емдеу дәрі-дәрмектерді және қалпына келтіретін терапияны тағайындауды қамтиды.

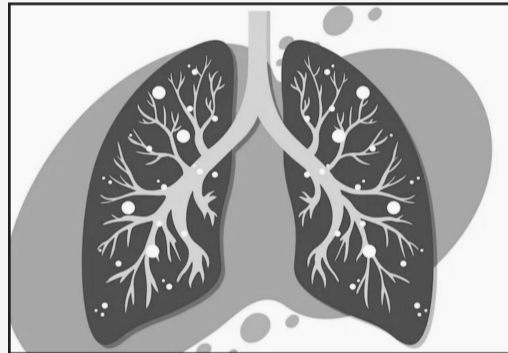
Көкжөтел белгілері.

Аурудың белгілері бірнеше күннен екі аптаға дейін созылуы мүмкін. Аурудың бірінші кезеңі

ТУБЕРКУЛЕЗ

Туберкулезді әр жаста жұқтыруға болады, әсіресе бұл ауру балалар үшін қауіпті. Балалардың иммунитет жүйесі толығымен қалыптаспаған, сондықтан бала ағзасы әр түрлі жұқпаларға шалдыққыш. Балаларда туберкулез симптомдары аурудың түріне және жұқпа үрдісінің оқшаулану дәрежесіне байланысты. Өкпе туберкулезінде аурудың негізгі симптомдары: жөтел (2 аптадан астам уақыт), дене қызуының ұзақ мерзімге көтерілуі, шаршағыштық, оқуға үлгермеу, төбетінің жоғалуы, арықтау. Өкпе туберкулезінің белгілері суық тиюмен, ЖРВИ немесе бронхит ауруының белгілері ретінде қабылдануы мүмкін, ұзақ мерзімді жөтелу және дене қызуының көтерілуі туберкулезге тән белгілер екенін ұмытпау қажет. Туберкулезге күдік туған жағдайларда қосымша тексеріуден өту қажет. Манту сынамасы балалар мен жасөспірімдер арасында туберкулез ауруын анықтаудың маңызды әдісі болып табылады. Туберкулез диагнозы расталған жағдайда баланың емі дереу басталады.

Балалар емдеуді жақсы көтереді және өкпенің зақымдалған тіні ересектерге қарағанда балаларда тез қалпына келеді. Аурудың алдын алу мақсатында балаларға туберкулезге қарсы вакцина егіледі, ерте жаста БЦЖ вакцинасымен иммундау туберкулез аурушандығын 15 есе төмендетеді және туберкулездің ауыр түрлерінің дамуының алдын алады. Бұл вакцина жаңа туған нәрестенің алғашқы екпесі болып табылады. Вакцина бала туғаннан 1-3 тәулік өткеннен кейін перзентханада салынады, иммунитет қорғанысын қалыптастыруды қамтамасыз етеді. Вакцинаның арқасында әлемде миллиондаған балалардың өмірі сақталады. Саламатты өмір салтын ұстану туберкулездің алдын алудың маңызды шарасы болып табылады, оған, толық құнарлы тамақтану, күнделікті денені шынықтыру және уақытылы демалу қажет етеді. Балалар таза ауада жиі серуендеу, үйді жиі желдетіп отыру керек. Ата-аналар балаларын қарапайым

санитариялық ережеге үйрету қажет, жөтелу, түшкіру кезінде орнамал қажеттілігін түсіндіру. Туберкулезге қарсы күресудің жетістігі ата-аналарға байланысты. Туберкулездің ашық формасымен ауыратын тікелей қарым-қатынаста болған, яғни отбасы мен жұмыс орыны бойынша тығыз қарым-қатыста болған адамдарға жұғуы мүмкін. Туберкулез көбінесе өкпені зақымдайды, бірақ сирек жағдайларда дененің лимфа түйіндері сүйек жүйесі тіпті миды зақымдайды. Туберкулез адамнан адамға ауа тамшылы жолмен тарайды. Яғни жөтелгенде, түшкіргенде, науқаспен тығыз қарым-қатынас жасағанда беріледі. Туберкулез адамнан-адамға жұғады. Туберкулезді ерте сағида анықтау мақсатында ересектердің барлығына емханада жылына бір рет флюорографиялық тексеруден өтіп тұруды қажет етеді.

К.ОМАРОВА,
Сырдария аудандық СЭБ
Басқармасының басшысы,
ашық көздерден алынған фотосурет.

УЧЁНЫЕ ВЫЯСНИЛИ, КАК МОРСКИЕ БАКТЕРИИ СООБЩА РАЗЛАГАЮТ БИОПЛАСТИК

Исследователи Массачусетского технологического института впервые установили роль конкретных видов морских бактерий в разложении биоразлагаемого пластика. Результаты опубликованы в журнале Environmental Science and Technology.

Эксперимент начался в Средиземном море: образцы ароматического алифатического сополиэфира - биопластика, используемого в пакетах для покупок, пищевой упаковке и сельскохозяйственной мульчирующей плёнке, - погрузили на разную глубину, чтобы дать бактериям возможность образовать биоплёнку на поверхности материала. Затем образцы передали в лабораторию MIT, где из них выделили 30 видов бактерий, активно размножившихся на пластике. Выяснилось, что процесс разложения

принципиально кооперативный. Бактерия Pseudomonas pachastrellae расщепляет полимер на три химических компонента - терефталевую кислоту, себаиновую кислоту и бутандиол. Но сама усвоить все три не может. Другие бактерии перерабатывают каждый из этих компонентов по отдельности - ни одна из них не справляется со всеми тремя одновременно.

В итоге исследователи отобрали пять взаимодополняющих видов и показали, что эта минимальная группа разлагает пластик так же эффективно, как всё сообщество из 30 бактерий. Стоило убрать одну - скорость минерализации падала. Каждый вид в группе выполнял свою незаменимую функцию.

Важный вывод: скорость разложения биопластика критически зависит от того, какие бактерии живут в том месте, куда пластик попал. Одно и то же сообщество из пяти бактерий не смогло разложить другой вид пластика - это означает, что универсального микробного «мусорщика» не существует.

Следующий шаг - понять, что делает бактериальные пары наиболее эффективными, и как ферменты прикрепляются к поверхности пластика, запуская деградацию. В перспективе эти знания могут лечь в основу микробных систем переработки, способных не просто разлагать пластик, но и превращать его в полезные соединения.

По материалам ecosphere.press, MIT News, фото ecosphere.press.

ҚР ҰБ ПЕН ИПБ БАСҚАРУЫНДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ПОРТФЕЛЬГЕ 2026 ЖЫЛДЫҢ 1 АҚПАНЫНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША ШОЛУ

enpf.kz сайтында зейнетақы активтерін ҚР ҰБ пен ИПБ басқаруы туралы 2026 жылдың 1 ақпанындағы жағдай бойынша есебі ұсынылған

"БЖЗҚ" АҚ (бұдан әрі - БЖЗҚ, Қор) enpf.kz сайтындағы "Статистика және аналитика - Зейнетақы активтерін инвестициялық басқару" бөлімінде Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің (бұдан әрі - ҚРҰБ) және инвестициялық портфельді басқарушылардың (бұдан әрі - ИПБ) зейнетақы активтерін басқаруы туралы есебін ұсынды. 2026 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша ҚРҰБ пен ИПБ-лардың басқаруындағы зейнетақы активтерінің жалпы көлемі - 26 337,27 млрд теңге. Осы күнгі жағдай бойынша міндетті зейнетақы жарналары (бұдан әрі - МЗЖ), міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (бұдан әрі - МҚЗЖ), ерікті зейнетақы жарналары (бұдан әрі - ЕЗЖ) есебінен қалыптастырылған, ҚРҰБ сенімгерлік басқаруындағы БЖЗҚ зейнетақы активтері 25 435,96 млрд теңге болды. ҚРҰБ сенімгерлік басқаруындағы жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (бұдан әрі - ЖМЗЖ) есебінен қалыптастырылған зейнетақы активтерінің көлемі - 806,69 млрд теңге.

ҚРҰБ басқаруындағы зейнетақы активтерінің инвестициялық портфелі

Ұлттық Банк БЖЗҚ зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқарушы ретінде теңгерімді инвестициялық саясатты ұстанады: валюталар, елдер, секторлар және эмитенттер бойынша қаржы құралдарының сан-алуан түрлеріне инвестициялайды.

2026 жылғы 1 ақпанда МЗЖ, МҚЗЖ, ЕЗЖ есебінен қалыптастырылған зейнетақы активтерін инвестициялаудың негізгі бағыттары мынадай: ҚР Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздары - 42,92%, квазимемлекеттік компаниялардың облигациялары - 9,36%, ҚРҰБ депозиттері - 2,53%, Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінің облигациялары - 2,48%, ҚР эмитенттерінің акциялары мен депозитарлық қолхаттары - 2,38%, шет мемлекеттердің МБҚ - 2,09%, МҚҰ - 1,23%. 2026 жылғы 1 ақпандағы МЗЖ, МҚЗЖ, ЕЗЖ есебінен сатып алынған қаржы құралдары номиналданған валюталар бөлінісіндегі инвестициялық портфель мынадай: ұлттық валютадағы инвестициялар - 59,33%, АҚШ долларымен - 40,66%. Алынған кірістің құрылымын талдаудан бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі, оның ішінде орналастырылған салымдар мен "кері РЕПО" операциялары бойынша 179,5 млрд теңге. Бағалы қағаздарды нарықтық қайта бағалаудан түскен кірістер - 105,48 млрд теңге, өзге кірістер - 0,14 млрд теңге. Сыртқы басқарудағы бағалы қағаздарды, шетел валютасын, активтерді нарықтық қайта бағалау, оның ішінде бағамдық қайта бағалауды ескерсе, теріс болып қалыптасты.

2025 жылғы ақпаннан 2026 жылғы қаңтарға дейінгі соңғы 12 айда есептелген инвестициялық кірістің мөлшері шамамен 2,28 трлн теңгені, осы кезеңдегі кірістілік 9,74% құрады.

2026 жылғы 1 ақпандағы ЖМЗЖ инвестициялау бағыттары мынадай: ҚР Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздары - 87,90%, РЕПО операциялары - 6,23%, ҚРҰБ депозиттері - 5,85%, инвестициялық шоттардағы ақшалай қаражат - 0,01%.

ЖМЗЖ есебінен инвестициялық портфель тек ұлттық валютада номиналданған қаржы құралдарынан тұрады. Бағалы қағаздар бойынша, оның ішінде орналастырылған салымдар мен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақы түріндегі кіріс - 9,42 млрд теңге. Бағалы қағаздарды нарықтық қайта бағалау теріс болды.

2026 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша ЖМЗЖ-ның соңғы 12 айдағы кірістілігі 10,36% құрады. Зейнетақы жинақтары - ұзақ мерзімді инвестициялар. Сондықтан, инвестициялық кірістің мөлшерін кем дегенде бір жыл ішінде талдаған жөн. Жекелеген кезеңдерде шетел валюталары бағамдарының құбылмалылығына, қаржы құралдарының нарықтық құнының өзгеруіне, сондай-ақ инфляцияның ықпалына байланысты кірістіліктің төмендеуі байқалуы мүмкін. Кейбір құралдар бойынша алынған кіріс басқа құралдар бойынша уақытша шығындарды жабатын инвестициялық портфельді әртараптандыру зейнетақы жинақтарының ұзақ мерзімді келешекте сақталуын және орнықты табыстылығын қамтамасыз етеді. Соңғы 3 жылдағы инвестициялық кіріс тұрақты түрде өсіп, зейнетақы активтерінің кірістілігі инфляция деңгейінен асып түсті.

ҚРҰБ басқаруындағы қаржы құралдарының эмитенттері көрсетілген инвестициялық портфельінің егжей-тегжейлі құрылымы және инвестициялық қызметке шолу БЖЗҚ-ның ресми сайтында берілген. Сондай-ақ, enpf.kz сайтында ЖМЗЖ есебінен қалыптастырылған зейнетақы активтері бойынша портфель құрылымы туралы ақпарат орналастырылды.

Инвестициялық портфельді басқарушылар

ИПБ басқаруындағы зейнетақы активтерінің жалпы көлемі 94,62 млрд теңгеден асады. 01.02.2026ж. жағдай бойынша "Alatau City Invest" АҚ сенімгерлік басқаруындағы зейнетақы активтері - 15,71 млрд теңге.

Компанияның негізгі инвестициялары: Exchange Traded Funds (ETF) пайлары - 25,22%, ҚР ҚМ МБҚ - 14,01%, ҚР екінші деңгейдегі банктерінің (ЕДБ) облигациялары - 13,41%, РЕПО - 11,37%, ҚР эмитенттерінің корпоративтік облигациялары - 10,17%, ҚР квазимемлекеттік ұйымдарының облигациялары - 10,00%, шетелдік эмитенттердің корпоративтік облигациялары - 5,34%, МҚҰ - 4,72%, ҚР эмитенттерінің акциялары мен депозитарлық қолхаттары - 3,51%, шет мемлекеттердің МБҚ - 2,12%. Атап кетейік, портфельдің 68,35% теңгемен, 30,52% - АҚШ долларымен, 1,13% - басқа валюталарда ұсынылған.

Зейнетақы активтерінің 2025 жылғы ақпаннан 2026 жылғы қаңтарға дейінгі соңғы 12 айдағы кірістілігі - 12,35%.

"Alatau City Invest" АҚ басқаруындағы қаржы құралдарының эмитенттері көрсетілген инвестициялық портфельінің егжей-тегжейлі құрылымы БЖЗҚ сайтында ұсынылған. 01.02.2026ж. жағдай бойынша "Halyk Global Markets" АҚ сенімгерлік басқаруындағы зейнетақы активтері шамамен 8,19 млрд теңге болды.

Портфель құрылымындағы негізгі инвестициялар: шетелдік эмитенттердің үлестік құралдары (ETF пайлары) - 25,58%, кері РЕПО (күнітзбелік 90 күннен аспайтын) - 16,43%, ҚР ЕДБ облигациялары - 14,51%, ҚР Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздары - 12,83%, ҚР квазимемлекеттік ұйымдарының облигациялары - 10,24%, Қазақстан Республикасының ұйымдары шығарған акциялар мен депозитарлық қолхаттар - 4,05%, ҚР ұйымдарының корпоративтік облигациялары - 4,05%.

Ұлттық валютадағы инвестициялар портфельінің 65,68%, АҚШ долларымен 34,32% тен. Зейнетақы активтерінің 2025 жылғы ақпаннан 2026 жылғы қаңтарға дейінгі соңғы 12 айдағы кірістілігі - 10,41%. "Halyk Global Markets" АҚ басқаруындағы қаржы құралдарының инвестициялық портфельінің эмитенттері көрсетілген егжей-тегжейлі құрылымы БЖЗҚ сайтында ұсынылған. 01.02.2026ж. жағдай бойынша "BCC Invest" АҚ сенімгерлік басқаруындағы БЖЗҚ зейнетақы активтері - шамамен 11,71 млрд теңге.

Инвестициялардың негізгі бағыттары: ҚР ЕДБ облигациялары - 23,39%, ҚР ҚМ МБҚ - 17,73%, ҚР квазимемлекеттік ұйымдарының облигациялары - 15,23%, РЕПО - 12,93%, ҚР резидент-эмитенттерінің корпоративтік облигациялары - 10,86%, шет мемлекеттердің МБҚ - 8,46%, шетелдік эмитенттердің корпоративтік облигациялары - 7,50%.

Ұлттық валютадағы инвестициялар - портфельдің 67,76%, АҚШ долларымен 32,24%. Зейнетақы активтерінің 2025 жылғы ақпаннан 2026 жылғы қаңтарға дейінгі соңғы 12 айдағы кірістілігі - 10,17%. "BCC Invest" АҚ басқаруындағы қаржы құралдарының инвестициялық портфельінің эмитенттері көрсетілген егжей-тегжейлі құрылымы БЖЗҚ сайтында ұсынылған.

01.02.2026ж. жағдай бойынша "Сентрас Секьюритиз" АҚ сенімгерлік басқаруындағы БЖЗҚ зейнетақы активтері шамамен 5,26 млрд теңге.

- 21,61%, ҚР ЕДБ облигациялары - 19,04%, ҚР эмитенттерінің корпоративтік облигацияларына - 14,24%, ҚР ҚМ МБҚ-ға 9,93%, АҚШ мемлекеттік облигацияларына - 9,62%, РЕПО - 7,34%, ҚР резиденттері-эмитенттерінің акциялары мен депозитарлық қолхаттарына - 4,29%, шетелдік эмитенттердің акциялары мен депозитарлық қолхаттары - 2,25% инвестицияланды.

Ұлттық валютада портфельдің 68,31%, АҚШ долларында - 31,69% инвестицияланды.

Зейнетақы активтерінің 2025 жылғы ақпаннан 2026 жылғы қаңтарға дейінгі соңғы 12 айдағы кірістілігі - 16,72%.

"Сентрас Секьюритиз" АҚ басқаруындағы қаржы құралдарының инвестициялық портфельінің эмитенттері көрсетілген егжей-тегжейлі құрылымы БЖЗҚ сайтында ұсынылған. 01.02.2026ж. жағдай бойынша "Қазақстан Халық Банкінің ЕҰ "Halyk Finance" АҚ сенімгерлік басқаруындағы зейнетақы активтері шамамен 53,75 млрд теңге болды.

Портфель құрылымындағы негізгі инвестициялардың сипаты мынадай: кері РЕПО (90 күнітзбелік күннен көп емес) - 21,83%, ҚР ҚМ МБҚ - 15,53%, ҚР ЕДБ облигациялары - 15,18%, МҚҰ - 11,92%, Exchange Traded Funds (ETF) пайлары - 7,28%, шетелдік эмитенттердің корпоративтік облигациялары - 6,50%, ҚР эмитенттерінің корпоративтік облигациялары - 5,50%, ҚР квазимемлекеттік ұйымдарының облигациялары - 5,16%, ҚР эмитенттерінің акциялары мен депозитарлық қолхаттары - 2,71%.

Ұлттық валютадағы құралдарға портфельдің 64,11%, АҚШ долларында - 35,89% инвестицияланды. Зейнетақы активтерінің 2025 жылғы ақпаннан 2026 жылғы қаңтарға дейінгі соңғы 12 айдағы кірістілігі - 8,96%.

"Қазақстан Халық Банкінің ЕҰ "Halyk Finance" АҚ басқаруындағы қаржы құралдарының инвестициялық портфельінің эмитенттері көрсетілген егжей-тегжейлі құрылымы БЖЗҚ сайтында ұсынылған.

Естеріңізге сала кетейік, 2023 жылғы 1 шілдеден бастап салымшылар инвестициялық портфельді басқарушының (ИПБ) сенімгерлік басқаруына міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) және міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МҚЗЖ) есебінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтарының 50%-дан аспайтын бөлігін ең төменгі жеткіліктілік шегін есепке алмастан бере алады. Ал ерікті зейнетақы жинақтары бар салымшыларға оны ИПБ-ға 100% көлемінде беруге болады.

Естеріңізге сала кетейік, 2026 жылдың 1 қаңтарынан бастап ИПБ қызметін Кі композиттік индекстері негізінде бағалау жүйесі енгізілді. Композиттік индекс - бұл жаһандық экономикалық тенденцияларды, сондай-ақ капитал нарығындағы жағдайларды ескере отырып, ИПБ жұмысының нәтижелерін объективті бағалауды қамтамасыз ететін ұлттық және әлемдік қор нарықтарының индекстерін қамтитын бечмарк түрі. 2026 жылдан бастап ИПБ зейнетақы активтерін сенімгерлік басқару жөніндегі қызметті тәуекел деңгейі, кірістілігі және инвестициялау мерзімдері бойынша ерекшеленетін үш инвестициялық портфельдің бірін таңдауды көздейтін жана тәсіл негізінде жүзеге асырады. Егер зейнетақы активтерінің кірістілігі белгіленген ең төменгі деңгейден (композиттік бечмарктан) төмен болған жағдайда, ИПБ теріс айрма сомасын меншікті капитал есебінен өтеуге тиіс. Осылайша, жеке басқарушылар жинақтардың сақталуын меншікті капиталмен қамтамасыз етуге жауапты. Айта кету керек, зейнетақы жинақтарын ИПБ-ға беру мүмкіндігі пайда болған 2021 жылдан бастап барлық басқарушы компаниялар белгіленген нормативтерді сақтады, осыған байланысты белгіленген айырмашылықты өтеу қажеттілігі туындаған жоқ.

ЭКОЖАҒАЛЫҚТАР

ЭКОНОВОСТИ

ОДУВАНЧИК: УНИКАЛЬНЫЙ ЦВЕТOK-ПУТЕШЕСТВЕННИК

На первый взгляд, одуванчик может показаться просто сорняком, незваным гостем на газонах и полях. Однако под этим знакомым желтым цветком скрывается богатая история о выносливости и стойкости. Одуванчики родом из Евразии, они быстро распространились по миру благодаря европейским путешественникам и сегодня встречаются почти повсюду. Эти многолетние травянистые растения имеют глубокие корни и способны адаптироваться к различным условиям, что делает их устойчивыми к засухам и другим неблагоприятным факторам.

Цветы одуванчиков трансформируются в легкие сферические головки семян, которые ветер разносит на значительные расстояния, позволяя растению колонизировать новые территории. Образ семян, летящих на ветру, символизирует в современной культуре свободу и возможности.

Одуванчики существуют уже около 30 миллионов лет, и древние цивилизации знали об их ценности. Египтяне, греки и римляне ценили их за лечебные свойства, а в XVI веке английские травники документировали применение этого растения.

В Америке поселенцы использовали каждую часть одуванчика: листья ели сырыми или вареными, корни заваривали в чай, а цветы превращали в вино.

Одуванчик щедро делится своими дарами - питательными веществами и красотой, что делает его ценным и для здоровья человека, и для экосистемы.

По материалам gismeteo.ru, фото © Shutterstock/FOTODOM.

Құрылтайшы - Қызылорда облыстық «Сыр Табиғаты» заңды тұлғалар Ассоциациясы

Редактор
Акбота Абеннова

Газет Қазақстан Республикасы инвестициялар және даму Министрлігі байланыс, ақпараттандыру және Ақпарат Комитетінде қайта тіркелген.

Тіркеу куәлігі
№15905-Г, 25.03.2016ж.

Жекеленген авторлардың пікірі редакция көзқарасын білдірмейді, қолжазбалар қайтарылмайды. «Сыр Табиғаты» газетінде жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.

Жарнама және хабарландыру мәтіні мен мазмұнына редакция жауап бермейді.

Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттеліп, «ASU» баспа үйі» ЖШС сенімгерлік басқаруындағы «Сыр медиа» ЖШС баспаханасында басылды.
Тел: 8(7242) 40-06-68

Газеттің басылу сапасына баспахана жауапты.

Офсеттік басылым.
Көлемі 2 баспа табақ.

Жазылу индексі - 68116

Редакцияның мекен-жайы:
Қызылорда қаласы, Қайнарбаев көшесі, №33.
Толық мәлімет алу үшін:
8-777-563-76-92
телефонына хабарласуға болады.

E-mail: syr.tabigaty@gmail.com

Басылым апта сайын жарық көреді

Тапсырылыс
№ 618

Таралым 500

ТОО «КазЭкосистемс»

(гослицензия 01259 №0042510 от 25.09.2008 г.) представляет следующие виды услуг в области охраны окружающей среды:

1. Оказание консультационных услуг в области охраны окружающей среды

3. Организация в проведении общественных слушаний

5. Подготовка послепроектного анализа отчета о возможных воздействиях

6.1 Разработка проектов нормативов эмиссий (нормативы допустимых выбросов, нормативы допустимых сбросов)

6.3 Составление паспорта опасного отхода

6.5 Составление проекта плана мероприятий по охране окружающей среды

8. Разработка раздела «Охрана окружающей среды» в составе проектной документации при подготовке декларации для III и IV категории

10. Составление проектов обоснования санитарно-защитной зоны (предварительная, окончательная)

12. Консультация и содействие в формировании пакета документов для получения лицензии для юридических лиц, занимающихся деятельностью по переработке, обезвреживанию, утилизации и (или) уничтожению опасных отходов.

2. Составление и содействие в подаче заявления о намечаемой деятельности в уполномоченный орган в области ООС

4. Подготовка отчета о возможных воздействиях при оценке воздействия на окружающую среду

6. Составление заявления на получение экологического разрешения на воздействия, в том числе:

6.2 Составление программы управления отходами для I и II категории

6.4 Разработка программы производственного экологического контроля (ПЭК)

7. Составление отчета производственного экологического контроля

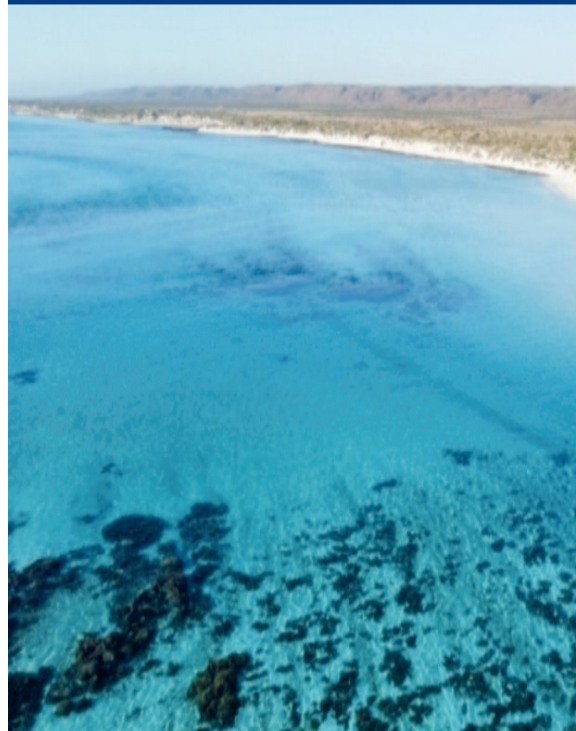
9. Подготовка и содействие в подаче декларации о воздействии на окружающую среду для III категории

11. Составление квартальных отчетов, согласно условий экологического разрешения, статистических отчетов, налоговых отчетов по форме 870.00.

Наш адрес: г. Кызылорда, ул. Байтурсынова, 48.
эл.адрес kazecosystems@mail.ru

тел. 8 7242 27 52 99

БОЛЬШЕ СОТНИ НОВЫХ ГЛУБОКОВОДНЫХ СУЩЕСТВ ОТКРЫТО В КОРАЛЛОВОМ МОРЕ

Газета Independent со ссылкой на Государственное объединение научных и прикладных исследований Австралии (CSIRO) сообщает, что ученые обнаружили более 110 новых глубоководных существ в Коралловом море, и это число, вероятно, может превысить 200 видов.

Отмечается, что существа были найдены в Морском парке Кораллового моря на глубине от 2 до 3 километров в конце прошлого года специалистами на борту исследовательского судна Investigator. Эта область южной части Тихого океана у северо-восточных берегов Австралии включает почти 1 миллион квадратных километров практически неизведанной глубоководной морской среды.

В ходе экспедиции ученые наблюдали богатое разнообразие морской жизни и получили высококачественные изображения с подводной буксируемой камеры судна. По их словам, эти открытия дополняют постоянно растущий список видов, выявленных экспедициями Investigator, и имеют критическое значение для защиты биоразнообразия австралийских океанов.

ДНК ряда видов, собранных в ходе экспедиции, ранее не секвенировалась, и дальнейшее изучение этих образцов с последующим сравнением с генетическим материалом сходных популяций поможет определить их родственные связи.

По материалам gismeteo.ru, фото © Shutterstock/FOTODOM.

ПРИБРЕТАЙТЕ ПОДПИСКУ И ПОЛУЧАЙТЕ СВЕЖИЕ ВЫПУСКИ ГАЗЕТЫ ПО ЭЛЕКТРОННОМУ АДРЕСУ

syr.tabigaty@gmail.com

www.syrtabigaty.kz

Наш адрес: г.Кызылорда, ул.Кайнарбаева, 33
+7 777 563 76 92

